

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Mgr. Jitka Zelinková

Přestupky proti veřejnému pořádku

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jiří Rajchl, Ph.D.

Katedra správního práva a správní vědy

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 16. 12. 2024

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 134 585 znaků včetně mezer.

Jitka Zelinková

V Praze dne 16. 12. 2024

Děkuji JUDr. Jiřímu Rajchlovi, Ph.D., za cenné rady a odborné vedení při vypracování této diplomové práce.

Obsah

Úvod.....	6
1. Prameny právní úpravy přestupků proti veřejnému pořádku.....	8
1.1. Ústavní východiska.....	8
1.2. Mezinárodní smlouvy.....	9
1.3. Zákonná úprava.....	10
2. Vymezení přestupků proti veřejnému pořádku.....	13
2.1. Protiprávnost.....	13
2.2. Společenská škodlivost – materiální znak přestupku.....	14
2.3. Výslovné označení za přestupek zákonem.....	14
2.4. Znaky stanovené zákonem – formální znaky přestupku.....	15
2.4.1. Objekt přestupků proti veřejnému pořádku.....	16
2.4.2. Objektivní stránka přestupků proti veřejnému pořádku.....	19
2.4.3. Subjekt přestupků proti veřejnému pořádku.....	20
2.4.4. Subjektivní stránka přestupků proti veřejnému pořádku.....	22
2.5. Subsidiarita k trestnému činu – negativní vymezení přestupku.....	23
3. Jednotlivé skutkové podstaty přestupků proti veřejnému pořádku a jejich trestání.....	25
3.1. Neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci.....	27
3.2. Znevážení postavení úřední osoby při výkonu její pravomoci.....	29
3.3. Maření vykazání ze společného obydlí.....	30
3.4. Porušení nočního klidu.....	31
3.5. Vzbuzení veřejného pohoršení.....	33
3.6. Znečištění veřejného prostranství, veřejně přístupného objektu nebo veřejně prospěšného zařízení.....	35
3.7. Poškození nebo neoprávněné zabránění veřejného prostranství, veřejně přístupného objektu nebo veřejně prospěšného zařízení.....	36
3.8. Útoky proti turistickým značkám nebo jiným orientačním označení.....	37
3.9. Porušení ochranných podmínek veřejných akcí nebo v rekreačních oblastech, místech určených k turistice nebo pohřbívání.....	38
3.10. Zakrytí obličeje během organizovaného sportovního utkání.....	39
3.11. Zákaz použití pyrotechnického výrobku v souvislosti s organizovaným sportovním utkáním.....	40
3.12. Trestání přestupků proti veřejnému pořádku.....	41
4. Procesní aspekty přestupků proti veřejnému pořádku.....	43
4.1. Příslušnost správních orgánů.....	44
4.2. Dokazování.....	45
4.3. Evidence přestupků.....	45
4.4. Formy přestupkového řízení.....	46
4.4.1. Nezkrácená forma řízení.....	46
4.4.2. Příkazní řízení.....	46
4.4.3. Příkazní řízení na místě.....	46
4.5. Rozhodnutí v přestupkovém řízení.....	46

5. Výskyt jednotlivých přestupků proti veřejnému pořádku v praxi a jejich trestání, možnosti rozšíření ochrany veřejného pořádku.....	48
5.1. Četnost jednotlivých přestupků proti veřejnému pořádku.....	48
5.2. Ukládané tresty a omezující opatření.....	50
5.3. Možnosti rozšíření ochrany veřejného pořádku	52
Závěr.....	55
Seznam použitých zdrojů.....	58
Abstrakt v českém jazyce.....	62
Abstrakt v anglickém jazyce.....	63

Úvod

Tato práce je tematicky zaměřena na přestupky proti veřejnému pořádku. České přestupkové právo prošlo reformačním procesem, který byl završen přijetím zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Tyto zákony s účinností k 1. 7. 2017 nahradily původní právní úpravu.

Jednou ze zásadních koncepčních změn, kterou provedená reforma přinesla, je převedení skutkových podstat přestupků ze zvláštní části původního přestupkového zákona do zákonů, které obsahují hmotněprávní úpravu povinností, jejichž porušení je znakem těchto skutkových podstat. Některé skutkové podstaty přestupků nebylo možné takto převést z důvodu neexistence adekvátní právní úpravy v jiných zákonech. Tyto skutkové podstaty jsou nyní předmětem úpravy zákona o některých přestupcích. Patří mezi ně i *přestupky proti veřejnému pořádku*. Zákonná úprava není nikterak rozsáhlá, nicméně se domnívám, že existuje řada důvodů, proč této problematice věnovat pozornost. Předně se jedná o skupinu přestupků, jejichž projednávání patří v praxi k nejčastějším. Úprava také obsahuje mnoho neurčitých právních pojmů, mezi které patří sám ústřední pojem celé práce – *veřejný pořádek*. Tyto pojmy je třeba objasnit, vyložit jejich obsah i dynamiku.

Cílem práce je rozbor právní regulace přestupků proti veřejnému pořádku, poskytnutí uceleného přehledu úpravy hmotněprávní i procesněprávní, kritické zkoumání problematiky a úvaha nad možnými způsoby rozšíření ochrany veřejného pořádku normotvornou činností. Práce vychází z platné právní úpravy, monografií, odborných článků, relevantní komentářové literatury a judikatury.

Diplomová práce se skládá z pěti kapitol.

Úvodní kapitola pojednává o formálních pramenech právní úpravy přestupků proti veřejnému pořádku, zabývá se ústavními východisky, mezinárodními smlouvami a zákony, které jsou pro tuto oblast správního práva relevantní. Druhá kapitola vymezuje pojem přestupku proti veřejnému pořádku. Vysvětluje jeho definiční znaky, důraz klade na obligatorní znaky přestupků proti veřejnému pořádku, především jejich objekt, kterým je veřejný pořádek. Snaží se o uchopení tohoto neurčitého právního pojmu, sleduje jeho výskyt v platných právních předpisech. Třetí, nejrozsáhlejší kapitola, představuje postupně jednotlivé skutkové podstaty přestupků proti veřejnému pořádku, zabývá se individuálním objektem každého přestupku, uvádí typická jednání, kterými je naplňována objektivní stránka, řeší případné zvláštní požadavky na pachatele a požadovanou formu zavinění. Následující kapitola obsahuje procesní aspekty věci, soustředí se na specifika přestupkového řízení jako typu správního řízení, formy řízení i následného rozhodnutí. Pátá, závěrečná, kapitola analyzuje, dle dostupných dat Ministerstva vnitra České republiky, četnost výskytu jednotlivých přestupků na úseku veřejného pořádku, forem řízení a rozhodnutí ve

věci. Hodnotí také ukládané správní tresty a omezující opatření. Závěrem se zabývá tím, zda je stávající úprava ochrany veřejného pořádku dostačující. Pojednává o možnostech rozšiřování ochrany zákonem i normotvornou činností obcí.

1. Prameny právní úpravy přestupků proti veřejnému pořádku

Formálními prameny práva rozumíme vnější formy vyjádření právních norem. Prameny přestupkového práva jsou zdroje, v nichž jsou obsaženy normy přestupkového práva. Přestupkové právo je tvořeno systémem právních norem, které určují, jaká protiprávní jednání jsou přestupkem, stanovují podmínky přestupkové odpovědnosti, druhy správních trestů, zásady pro jejich ukládání a upravují postupy správních orgánů a účastníků řízení o přestupcích. Zahrnuje tedy normy hmotněprávní i procesněprávní.

1.1. Ústavní východiska

Správní právo, respektive přestupkové právo, má úzký vztah k právu ústavnímu. Základem celé právní úpravy přestupkového práva je Ústava České republiky (dále jen „Ústava“)¹ a Listina základních práv a svobod (dále jen „Listina“)². Česká republika je právním státem, tedy státem, který je právem sám vázán. Tuto skutečnost odráží zásada zákonnosti uvedená v čl. 2 odst. 3 Ústavy, obdobně v čl. 2 odst. 2 Listiny. Zásada vymezuje základní mantinely pro veřejnou moc a činnost orgánů, které ji vykonávají. Tyto mohou jednat jen na základě a v mezích zákona, v rozsahu zákonem stanovené pravomoci a působnosti, a to způsobem, který zákon stanoví. Rovněž nemohou po občanech požadovat plnění povinností, které nejsou uloženy na základě zákona a v jeho mezích.³

Tato ústavně garantovaná zásada se dále projevuje v zásadě „*nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*“ vyjádřené v čl. 39 Listiny. Jen zákon může stanovit, které jednání je trestným činem a jaký trest je možné za jeho spáchání uložit. Listina dále uvádí v čl. 40 základní ústavní principy vztahující se k trestání, příkladmo presumpci nevinu, právo na obhajobu, právo odepřít výpověď, *ne bis in idem* nebo zákaz retroaktivity *in malam partem*. Tyto zásady jsou Listinou explicitně vztaženy na trestné činy. Z obecných požadavků na uplatňování veřejné moci a celkové koncepce právního státu, dovozujeme jejich užití i na oblast správního trestání.

Nejvyšší správní soud v rozsudku sp. zn. 6 A 126/2002, k této problematice uvádí následující: „*Také trestání za správní delikty musí podléhat stejnému režimu jako trestání za trestné činy a v tomto smyslu je třeba vykládat všechny záruky, které se podle vnitrostátního práva poskytují obviněnému z trestného činu.*“⁴

¹ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Ústava“).

² Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky (dále jen „Listina“).

³ Čl. 4 odst. 1 Listiny.

⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2024, sp. zn. 6 A 126/2002.

1.2. Mezinárodní smlouvy

Dalšími prameny přestupkového práva jsou relevantní mezinárodní smlouvy, které jsou dle čl. 10 Ústavy součástí našeho právního řádu a v případě rozporu se zákonem mají aplikační přednost. Z těchto smluv má zásadní význam především Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“).⁵ Pro přestupkové právo jsou stěžejní články upravující právo na spravedlivý proces, presumpci nevinu, právo na účinné opravné prostředky, zákaz diskriminace, zákaz trestu bez zákona. Úmluva rovněž obsahuje katalog minimálních práv obviněného z trestného činu. Ochranu práv, Úmluvou zaručených, poskytuje Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“).

Obvinění z přestupku má veřejnoprávní povahu a spadá dle judikatury ESLP pod pojem „trestního obvinění“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy. V rozsudku ze dne 8. 6. 1976⁶ ve věci Engel a ostatní proti Nizozemsku, formuluje ESLP kritéria, podle kterých lze určit, zda se v konkrétním případě jedná o „trestní obvinění“ ve smyslu Úmluvy. Mezi tato kritéria řadí, kromě kvalifikace deliktu ve vnitrostátním právu, také povahu obvinění a intenzitu ukládané sankce. Vykládá pojem autonomně, nezávisle na kvalifikaci protiprávního jednání orgány smluvních států. Činí tak proto, aby byla zajištěna ochrana záruk, které Úmluva garantuje. Pouze tímto způsobem lze zajistit jednotnou úroveň ochrany práv ve všech signatářských státech. V opačném případě by byl rozsah užití Úmluvy závislý na suverénní vůli států. Tento rozsudek má zásadní význam pro rozhodovací činnost vnitrostátních soudů.

Ústavní soud využívá tzv. Engellova kritéria k určení, zda dotčená věc spadá z pohledu ústavního práva mezi „trestní věci.“ V nálezu sp. zn. II.ÚS 788/02 mimo jiné uvádí, že: „*Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku vykládá pojem trestní obvinění autonomně a vychází z jeho materiálního chápání. Autonomní obsah pojmu trestní obvinění vyložil např. v případě Engel proti Nizozemí (1976). Podle jeho rozhodnutí není formální klasifikace deliktu podle vnitrostátního práva jediným rozhodujícím kritériem, nýbrž je spíše východiskem pro úvahu soudu. Dalším faktorem je povaha samotného deliktního jednání (podle normy a jejího předmětu: zdali má charakter všeobecný nebo se vztahuje jen na zvláštní, omezenou skupinu osob, zdali má účel spíše preventivní či represivní, apod.). V úvahu je třeba vzít též povahu a tvrdost sankce..... V případech Lauko proti Slovensku (1998) a Kadubec proti Slovensku (1998) Evropský soud posuzoval charakter přestupku proti veřejnému pořádku. I v těchto případech posoudil obvinění z přestupku*

⁵ Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod – sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., že dne 21. února 1991 byla v Madridu podepsána jménem České a Slovenské federativní republiky Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“).

⁶ Rozsudek ESLP ze dne 8. 6. 1976 Engel a ostatní proti Nizozemsku, sp. zn. 5100/71, dostupné na www.echr.coe.int.

*jako trestní obvinění (pan Lauko se dopustil přestupku proti občanskému soužití spočívajícího v úmyslném narušení občanského soužití, za což mu byla uložena pokuta 300 Sk, a pan Kadubec spáchal přestupek proti veřejnému pořádku tím, že neuposlechl výzvy veřejného činitele při výkonu jeho pravomoci a vzbudil veřejné pohoršení, za což byl potrestán pokutou 1000 Sk). Soud připustil, že zákon o přestupcích formálně není podle vnitrostátního práva považován za součást trestního práva. Nicméně vzhledem k tomu, že zákon o přestupcích je všeobecnou normou, jež dopadá na všechny osoby, a nikoli jen na nějakou zvláštní, omezenou skupinu subjektů, a že pokuta má charakter trestu s cílem odradit pachatele od páčání přestupků, konstatoval soud, že obvinění z přestupku je svou povahou obviněním trestním. Na tomto závěru podle soudu nemohla nic změnit ani relativní mírnost uložené sankce.*⁷

Nejvyšší správní soud pak ve svém rozsudku sp. zn. 3 As 57/2004 k dané problematice uvádí následující: „Z judikatury Evropského soudu pro lidská práva vyplývá, že pod pojem „trestní obvinění“ nelze zařadit pouze taková jednání, která jsou trestným činem ve smyslu vnitrostátní právní úpravy. Trestním obviněním, které projednává a rozhodne o něm soud v plné jurisdikci, jsou i jednání, která jsou podle vnitrostátní právní úpravy přestupkem.“⁸

Dalšími mezinárodními smlouvami, které mají relevanci k přestupkovému právu jsou například Mezinárodní pakt o občanských a politických právech nebo Úmluva o právech dítěte.

1.3. Zákonná úprava

Současná vnitrostátní právní úprava doznala koncepčních změn k 1. 7. 2017. K tomuto datu vstoupil v účinnost zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, které tvoří základ právní úpravy českého přestupkového práva. K témuž datu nabyl účinnosti zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích.

Předcházející právní úprava přestupkového práva byla značně nejednotná, hlavním cílem provedené reformy byla snaha zákonodárce o sjednocení úpravy, stabilizaci, posílení právní jistoty.⁹ Nedostatečná byla úprava hmotněprávní i procesní. Z hmotněprávního hlediska bylo hlavním nedostatkem nejednoznačné vymezení odpovědnosti za tzv. „jiný správní delikt.“ Tímto se rozuměly správní delikty fyzických osob, které nebyly podřaditelné pod pojem přestupku a

⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 11. 3. 2004, sp. zn. II.ÚS 788/02.

⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 12. 2005, sp. zn. 3 As 57/2004.

⁹ STRAKOŠ, Jan. Zákon o některých přestupcích, 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, str. XXV.

správní delikty podnikajících fyzických osob a právnických osob. Dalším problémem byla existence zvláštní části původního přestupkového zákona, která obsahovala skutkové podstaty přestupků. Postupně již docházelo k přeřazování skutkových podstat přestupků do zákonů, které obsahují povinnosti, jejichž porušení je znakovým znakem těchto skutkových podstat, nicméně proces nebyl dokončen. Nastávaly i situace, kdy k ochraně jednoho a téhož zákonem chráněného společenského zájmu existovala skutková podstata přestupku se shodnými typovými znaky jak ve zvláštní části zákona o přestupcích, tak i v jiném zákoně upravujícím konkrétní úsek veřejné správy. Nová úprava již zvláštní část se skutkovými podstatami neobsahuje, toto řešení reflektuje i záměr Ministerstva vnitra vyjádřený v důvodové zprávě takto: „...*ministerstvo dlouhodobě zastává a prosazuje názor, že typové znaky skutkových podstat přestupků a jiných správních deliktů by měly být z povahy věci obsaženy v zákonech, které obsahují povinnosti, jejichž porušení je znakovým znakem těchto skutkových podstat.*“¹⁰ Některé skutkové podstaty byly reformou zcela zrušeny, jiné nebylo možno přeřadit, jednalo se buď o přestupky, které se vyskytují na vícero úsecích veřejné správy nebo takové, které odpovídají hmotněprávním povinnostem stanoveným zákony, které jinak skutkové podstaty přestupků neobsahují (např. zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník)¹¹. Zvláštní část zákona o přestupcích obsahovala rovněž skutkové podstaty přestupků, pro které neexistovala odpovídající hmotněprávní úprava ve zvláštním zákoně, tyto skutkové podstaty jsou nyní předmětem úpravy zákona o některých přestupcích.

Obecná část důvodové zprávy k novému přestupkovému zákonu uvádí následující: „*Cílem navrhované regulace je tedy převedení převážné většiny skutkových podstat přestupků ze stávajícího zákona o přestupcích, který bude nabytím účinnosti zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich zrušen, do zákonů obsahujících právní úpravu povinností, jejichž porušení je znakovým znakem převáděných skutkových podstat přestupků, dále úprava příslušnosti k vydání příkazu na místě v zákonech, kam budou tyto přestupky převedeny, odstranění nežádoucích odchylek a nadbytečných duplicit od nové právní úpravy odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a v neposlední řadě též terminologické nahrazení pojmu správní delikt pojmem přestupek, pojmu sankce pojmem správním trest a pojmu blokové řízení pojmem příkaz na místě.*“¹²

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, upravuje podmínky odpovědnosti za přestupek, druhy správních trestů a ochranných opatření, zásady pro jejich

¹⁰ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, Zákon o některých přestupcích: komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, str. 901.

¹¹ Viz důvodová zpráva k zákonu č. 251/2016 Sb., dostupné na www.psp.cz.

¹² Viz důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., dostupné na www.psp.cz.

ukládání, postup před zahájením řízení o přestupku a postup v řízení o přestupku.¹³ Obsahuje tedy hmotněprávní i procesněprávní úpravu. Zákon o přestupcích se vztahuje na všechny přestupky, pokud jiný zákon nestanoví jinak, užije se vždy, pokud zvláštní zákon neobsahuje speciální ustanovení. Účelem zákona je ochrana společenských zájmů před pachateli, zabránění pachatelům v dalším páchání protiprávní činnosti a jejich výchova. K naplnění účelu slouží samotné projednávání přestupků, spravedlivé a včasné ukládání trestů, kterým je zajišťována nejen individuální prevence, ale i prevence generální.¹⁴

Systematicky je zákon členěn do čtyř částí. Část první obsahuje obecná ustanovení vztahující se k předmětu úpravy, časovou, osobní a územní působnost zákona. Druhá část vymezuje podmínky přestupkové odpovědnosti, okolnosti vylučující protiprávnost, zánik odpovědnosti za přestupek, správní tresty a ochranná opatření. Část třetí upravuje řízení o přestupcích a část čtvrtá společná, přechodná a závěrečná ustanovení. Zákon explicitně neřeší vztah ke správnímu řádu. Pro určení poměru tak uijeme § 1 odst. 2 správního řádu, který obecně zakotvuje subsidiaritu ke zvláštním zákonům.

Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, upravuje některé přestupky vyskytující se na různých úsecích veřejné správy, včetně druhu a výše správních trestů, které lze za jejich spáchání uložit.¹⁵ Konkrétně se jedná o přestupky proti pořádku ve státní správě vyskytující se na vícero úsecích státní správy, na úseku všeobecné vnitřní správy, proti pořádku ve státní správě a územní samosprávě, *proti veřejnému pořádku*, porušení povinnosti mlčenlivosti v souvislosti s trestním řízením, křivého vysvětlení, proti občanskému soužití, proti majetku a přestupky na úseku podnikání, zdravotnictví a porušování práv k obchodní firmě. Zákon dále upravuje druhy a výši správních trestů a omezující opatření, která lze za jejich spáchání uložit a řeší otázky recidivy přestupků a s tím související evidenci některých přestupků.

Dalšími relevantními zákony na úseku přestupků proti veřejnému pořádku je zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, zákon č. 128/2000 Sb., o obcích a další. Důležitá je též normotvorba obcí ve formě obecně závazných vyhlášek.

¹³ §1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹⁴ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, Zákon o některých přestupcích: komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, str 2.

¹⁵ § 1 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

2. Pojmové vymezení přestupku proti veřejnému pořádku

Přestupek proti veřejnému pořádku je druhem přestupku. Přestupkem rozumíme typ veřejnoprávního deliktu správní povahy. Můžeme jej podřadit pod širší kategorii správních deliktů. Pojem správního deliktu legálně definován není, jeho obsah je dovozován z právní teorie a judikatury. Jedná se o protiprávní jednání fyzických, právnických či podnikajících fyzických osob, které naplňuje znaky stanovené zákonem. Za takováto jednání mohou být těmto osobám ukládány správními orgány správní tresty. Tyto správní delikty lišíme do tří základních kategorií, a to na přestupky, disciplinární či kárné delikty a pořádkové delikty. Toto rozčlenění reflektuje různá hlediska, především pak požadavky kladené na subjekt deliktu, jeho postavení, typ porušované povinnosti. U některých z nich je vyžadováno zavinění, jiné jsou konstruovány na principu objektivní odpovědnosti. Důležité je též odlišení správních deliktů od jiného typu veřejnoprávních deliktů, a to trestných činů. Trestné činy vykazují oproti správním deliktům vyšší společenskou škodlivost a tresty za ně ukládají výhradně soudy.¹⁶

Přestupek je legálně definován v § 5 zákona č. 250/2016 Sb. jako: „*společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.*“¹⁷

Toto pojetí přestupku je označováno jako materiálně-formální a ke vzniku přestupkové odpovědnosti je nutné, aby byly naplněny všechny znaky, které definice zahrnuje. Kumulativně se tedy musí jednat o jednání protiprávní, zákonem musí být stanovena trestnost takového protiprávního jednání, nesmí se jednat o trestný čin a musí být splněny formální znaky i znak materiální, který spočívá ve společenské škodlivosti.

2.1. Protiprávnost

Přestupkem může být pouze čin protiprávní, právem nedovolený, kterým došlo k porušení povinností z právních předpisů nebo správních aktů vydaných na úseku správního práva. V některých skutkových podstatách může být protiprávnost explicitně uvedena, např. slovy „neoprávněně“, „nedovoleně“ nebo „v rozporu s“, případně protiprávnost dovozujeme z ostatních znaků. Protiprávnost neodlišuje přestupky od sebe navzájem jako znaky skutkové podstaty, jedná se o znak společný všem deliktům. Absentuje-li protiprávnost, jedná se o čin právem dovolený, tedy o jednání, které nenaplňuje znaky přestupku ani jiného veřejnoprávního deliktu. Zákon o odpovědnosti za přestupky uvádí okolnosti, které protiprávnost vylučují.

¹⁶ Čl. 90 Ústavy.

¹⁷ § 5 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

„Jsou to okolnosti, které způsobují, že jednání, které se svými rysy podobá přestupku, není protiprávní, a není tedy ani přestupkem.“¹⁸

Zákon¹⁹ vymezuje explicitně instituty nutné obrany, krajní nouze, svolení poškozeného, přípustného rizika a oprávněného použití zbraně. Existují však i jiné, v zákoně neuvedené okolnosti, které protiprávnost vylučují jako např. výkon práva, povolání, dovolené činnosti, plnění povinností, zvyky, tradice.

2.2. Společenská škodlivost – materiální znak přestupku

Společenská škodlivost není legálně vymezena. Vyjadřuje porušení nebo ohrožení určitého společenského zájmu, je materiálním korektivem, který se projevuje v rovině legislativní i aplikační.

„Společenská škodlivost je materiálním korektivem, který má zajistit uplatňování správního trestání toliko v mezích prostředku ultima ratio a přikazuje stíhat jen takové činy, které nad rámec prostého naplnění zákonem definované skutkové podstaty budou obohaceny o další kvalitativní rozměr. Samo naplnění znaků skutkové podstaty přestupku nebude přestupkem tehdy, pokud v konkrétním případě nebude naplněna společenská škodlivost činu. Ta bude dána tehdy, pokud bude porušen nebo alespoň ohrožen nějaký společenský zájem.“²⁰

Přístup Nejvyššího správního soudu k tomuto korektivu je spíše zdrženlivý a vychází z myšlenky užití tohoto principu již ve fázi konstrukce formálních znaků přestupků tak, aby v obvyklých situacích tyto reflektovaly i společenskou škodlivost.

2.3. Výslovné označení za přestupek zákonem

Výslovné označení jednání za přestupek je nutnou podmínkou. Nepostačuje právní předpis nižší právní síly, teoreticky lze uvažovat o zákonném opatření Senátu v režimu čl. 33 Ústavy.²¹

Požadavek na výslovné označení správního deliktu za přestupek souvisí s právní jistotou, a to nejen adresátů, ale i správních orgánů, které jsou příslušné k řešení přestupků. Před reformou přestupkového práva se některé správní delikty fyzických osob, které nebyly podřaditelné pod pojem přestupku v tehdejší pojetí a správní delikty podnikajících fyzických osob a právnických

¹⁸ KUČEROVÁ, Helena, HORZINKOVÁ, Eva. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, str. 157.

¹⁹ § 24 a násl. zákona č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

²⁰ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13.12.2023, č. j. 6 Af 16/2022–68.

²¹ Čl. 33 Ústavy.

osob, označovaly pojmem jiný správní delikt. Některá porušení právních povinností nebyla označena vůbec. Vystala tedy potřeba zajistit terminologickou změnu, což vyřešil především zákon č. 183/2017 Sb., tzv. změnový zákon. Tento zákon změnil označení v přibližně 250 zákonech. Pro případ opomenutí některých deliktů zavádí zákonodárce v přechodných ustanoveních přestupkového zákona § 112 právní fikci, že:²² „*Na přestupky a dosavadní jiné správní delikty, s výjimkou disciplinárních deliktů, se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona hledí jako na přestupky podle tohoto zákona.*“²³

2.4. Znaky stanovené zákonem – formální znaky přestupku

Formální znaky přestupku rozlišujeme na obecné a typové.

Obecné znaky nerozlišují jednotlivé přestupky od sebe navzájem, jedná se o obecné požadavky na pachatele přestupků, které určují jejich deliktní způsobilost. Fyzická osoba je deliktně způsobilá, pokud je v době spáchání přestupku příčetná a dovršila patnáctý rok věku.

„*Za přestupek není odpovědný ten, kdo v době jeho spáchání nedovršil patnáctý rok svého věku.*“²⁴ Odpovědnost za přestupek je tedy v zákoně vymezena negativně. Vzniká dnem po dni patnáctých narozenin. Tento věk stanovil zákonodárce s ohledem na vývoj a sociální zralost jedince a ve vazbě na identickou věkovou hranici pro dosažení trestní odpovědnosti. Stejně jako trestní zákoník pak označuje osoby, které v době spáchání přestupku dovršily patnáctý rok a nepřekročily osmnáctý rok svého věku jako mladistvé.

„*Za přestupek není odpovědný ten, kdo pro duševní poruchu v době jeho spáchání nemohl rozpoznat protiprávnost svého jednání nebo své jednání ovládat...*“²⁵ Nepříčetnost v době spáchání činu rovněž zbavuje přestupkové odpovědnosti, tato spočívá ve ztrátě schopnosti rozumové či ovládací. Obvyklým stavem je příčetnost, nepříčetnost se musí zkoumat a dokazovat až v případě pochybností o duševních schopnostech pachatele.

Typovými znaky pak rozumíme znaky skutkové podstaty, které jednotlivé přestupky od sebe odlišují. Můžeme je rozdělit do čtyř následujících skupin: objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka. Tyto znaky označujeme jako obligatorní a musí být vždy kumulativně naplněny. Některé skutkové podstaty mohou zahrnovat i fakultativní znaky např. místo, čas či

²² PRÁŠKOVÁ, Helena. Přestupkové právo. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, str.138.

²³ § 112 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

²⁴ § 18 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

²⁵ § 19 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

předmět útoku. Pokud jsou takovéto znaky u některé skutkové podstaty uvedeny, musí být také naplněny. I v tomto případě platí, že nemohou být definovány podzákonými právními předpisy, nařízeními vlády, vyhláškami ministerstev či normotvorbou územních samosprávných celků. Správní orgány jsou povinny při své rozhodovací činnosti objasnit a odůvodnit naplnění znaků skutkové podstaty.

2.4.1. Objekt přestupků proti veřejnému pořádku

Objektem přestupku je právem chráněný společenský zájem, který je právními normami chráněn před ohrožením nebo porušením. Na objekt přestupku můžeme nazírat ve třech rovinách a lišit tak objekt obecný, skupinový (druhový) a individuální. Přestupky nejobecněji chrání zájem společnosti na řádném výkonu veřejné správy. Skupinové objekty pak chrání zájmy, které jsou vykonávány v určité oblasti veřejné správy, např. přestupky proti veřejnému pořádku, proti majetku, občanskému soužití, přestupky na úseku životního prostředí atd. Individuální objekt je znakem konkrétní skutkové podstaty.

Skupinovým objektem přestupků *proti veřejnému pořádku* je veřejný pořádek, tedy zájem na jeho ochraně. Pojem „*veřejného pořádku*“ se v našem právním řádu vyskytuje poměrně často, nicméně žádný zákon jej nedefinuje. Musíme k němu tedy přistupovat jako k neurčitému právnímu pojmu. Je tedy zřejmé, že obsah pojmu se vyvíjí, je závislý na místě a čase. To, co se jevilo našim předkům s veřejným pořádkem rozporné, může být dnešní optikou zcela akceptovatelné. V některých oblastech lze naopak zaznamenat vývoj opačný, který je spojen především s prolínáním a mísením kulturních prvků. Různé státy, oblasti, města i skupiny obyvatel mohou vnímat standardy přípustného chování poměrně odlišně. Toto se promítá již do činnosti normotvorné, která určitá jednání preventivně zakazuje tím, že je označí za protiprávní. Výklad neurčitých právních pojmů může být pro správní orgány komplikovaný, musí je vždy interpretovat v závislosti na konkrétních okolnostech posuzovaného případu. Obsah a význam užitého neurčitého pojmu musí alespoň rámcově objasnit.

Nejobecněji lze říci, že veřejným pořádkem je souhrn obecných pravidel a zásad, na jejichž dodržování společnost bezpodmínečně trvá. O výklad pojmu se pokoušelo mnoho autorů, institucí i judikatura soudů, příkladmo uvádím několik z nich.

J. Hoetzel vyzdvihuje dynamiku pojmu a ve své publikaci uvádí, že *"..není pochybnosti, že zvláště elastický je pojem veřejného pořádku a že ho má býti užíváno s taktem.."*²⁶

L. Jemelka a P. Vetešník definují veřejný pořádek jako: *"...souhrn pravidel jednání a chování lidí na veřejnosti. Tato pravidla nemusí být výslovně formulována v právních normách ...jakož i v normách mimoprávních (morálních a společenských), jejich dodržování a zachovávání je však podle obecného přesvědčení, zvyklostí a mínění převažující většiny lidí v určité společnosti podmínkou spořádaného a poklidného soužití lidí s ohledem na konkrétní místo a čas."*²⁷

Ministerstvo vnitra obecně vykládá veřejný pořádek jako: *"Souhrn společenských vztahů, které vznikají, rozvíjejí se a zanikají na místech veřejných a veřejnosti přístupných. Jsou upraveny právními i neprávními normativními systémy a jejich zachování je významné pro zajištění klidného a bezporuchového chodu společnosti."*²⁸

Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 2 As 78/2006-64 uvádí: *"Veřejným pořádkem....., se rozumí soustava pravidel chování, která jsou obsažena v právních předpisech, ale i pravidel, která v právních předpisech obsažena nejsou, jestliže jejich zachovávání je podle obecného názoru lidí v určitém místě a čase nezbytnou podmínkou pokojného stavu (např. základní pravidla slušnosti, morálky, respektování práv druhých."*²⁹

S pojmem se ve svých nálezech vypořádává také Ústavní soud, jedná se např. o nález sp. zn. Pl. ÚS 18/07 ze dne 15. 9. 2009.

"Legitimní cíle jsou v Listině základních práv a svobod i Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod definovány tzv. neostrými pojmy jako je např. bezpečnost státu, národní bezpečnost, veřejný pořádek, veřejná bezpečnost, předcházení zločinnosti, ochrana zdraví nebo morálky, ochrana práv a svobod druhých, ochrana přírody. Některé z těchto pojmů jsou definovány zákonem, některé z nich, byť hojně používané, např. pojem "veřejný pořádek", právní řád jednoznačně nevymezuje, a proto jsou interpretovány judikaturou soudů, resp. rozhodnutími jiných orgánů veřejné moci. Z ústavněprávního hlediska je nepodstatné, zda jsou tyto pojmy

²⁶ HOETZEL, Jiří, editor HORÁK, Ondřej. Československé správní právo: část všeobecná. Praha: Wolters Kluwer, 2018., str.17.

²⁷ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, Zákon o některých přestupcích: komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, str. 929.

²⁸ Ministerstvo vnitra České republiky, dostupné na <https://mv.gov.cz/clanek/verejny-poradek.aspx>, datum citace 15. 11. 2024.

²⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 05. 2007, č. j. 2 As 78/2006-64.

*naplněny zákonodárcem či interpretovány judikaturou, rozhodné je, že nesmí být dále rozšiřovány.*³⁰

Z výše uvedeného lze shrnout, že veřejný pořádek v sobě zahrnuje pravidla morální, právní, etická, společenská a další, na jejichž dodržování panuje ve společnosti shoda. Jejich dodržování má zajistit bezproblémové soužití lidí, k němuž dochází na veřejnosti, případně i v soukromí, pokud následek takového jednání narušuje veřejný pořádek.

Z platných právních předpisů, ve kterých se pojem veřejného pořádku vyskytuje je možné uvést *Listinu*³¹, která v případě hrozícího ohrožení veřejného pořádku umožňuje omezení některých práv či svobod, např. právo shromažďovací, sdružovací, svobodu pohybu a pobytu nebo náboženských projevů.

Stěžejním právním předpisem, který se vztahuje k tématu této práce, je *zákon o některých přestupcích*, který v § 5 upravuje přestupky proti veřejnému pořádku.³²

Trestní zákoník zakotvuje v hlavě X, díle 6 trestné činy, jejichž objektem je rušení veřejného pořádku. Ochrana trestněprávními normami je nejpřísnějším prostředkem, kterým společnost disponuje a měla by být užívána jako ultima ratio, tedy až v případech, kdy se ochrana dle jiných právních předpisů jeví jako neúčinná či neúčelná.³³

Zákon o Policii ČR ukládá tomuto ozbrojenému bezpečnostnímu sboru hlavní úkoly, mezi které řadí především ochranu bezpečnosti osob, majetku a veřejného pořádku.³⁴ Policie při plnění svých úkolů spolupracuje s ozbrojenými silami, bezpečnostními sbory a dalšími orgány veřejné správy, jakož i s právníky a fyzickými osobami. V rámci spolupráce policie zejména upozorňuje orgány a osoby na skutečnosti, které se dotýkají jejich činnosti a mohou vést k ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti. Útvar policie určený policejním prezidentem může uzavřít písemnou koordinační dohodu s obcí nebo městskou částí hlavního města Prahy za účelem stanovení společného postupu při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku. Místně příslušné krajské ředitelství může uzavřít písemnou koordinační dohodu s hlavním městem Prahou za účelem stanovení společného postupu při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku. Provozovatel rozhlasového nebo televizního vysílání a vydavatel periodického tisku jsou povinni

³⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 15. 09. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 18/07.

³¹ Čl. 14, 16, 19, 20 Listiny.

³² § 5 zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

³³ Viz zásada subsidiarity trestní represe, uvedená v §12 odst. 2 zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

³⁴ § 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

bez náhrady nákladů na základě žádosti policie neprodleně a bez úpravy obsahu a smyslu uveřejnit informace o závažném ohrožení života a zdraví osob, majetku nebo veřejného pořádku.³⁵

Dále *zákon o obcích*, který řadí do samostatné působnosti obcí činnosti na ochranu veřejného pořádku a zakládá její pravomoc uložit obecně závaznou vyhláškou povinnosti k jeho ochraně.³⁶ Zastupitelstvo obce má pravomoc zřizovat obecní policii.³⁷ Její činnost se řídí *zákonem o obecní policii*. Tento zákon, případně i jiné zvláštní zákony (o silniční dopravě, zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, o specifických zdravotních službách) umožňují obecní policii činit opatření k udržení nebo obnovení veřejného pořádku.³⁸ Obecní policie je orgánem obce, řídí ji starosta nebo jiný člen zastupitelstva pověřený zastupitelstvem obce. Působnost na území obce vykonávají strážníci, kteří jsou v pracovním poměru k obci. Na základě veřejnoprávní smlouvy mezi příslušnými obcemi může obecní policie vykonávat pravomoc i na území jiných obcí, které vlastní obecní policii nezřídily.³⁹

Důležitá je i normotvorba na úrovni obcí, ty mohou obecně závaznými vyhláškami regulovat, omezovat či zakazovat činnosti způsobilé veřejný pořádek narušovat a zřizovat obecní policii, která je oprávněna k činnostem pro zachování nebo obnovení veřejného pořádku.

Individuální objekt přestupků proti veřejnému pořádku určuje konkrétní zájem chráněný konkrétní skutkovou podstatou, uvedenou v § 5 zákona 251/2006 Sb. o některých přestupcích, může jím být například ochrana či zvýšení autority úředních osob, ochrana mravnosti, nočního klidu nebo čistoty veřejného prostranství.

2.4.2. Objektivní stránka přestupků proti veřejnému pořádku

Objektivní stránka charakterizuje způsob provedení činu a jeho následky. Mezi obligatorní znaky objektivní stránky patří jednání, následek a příčinná souvislost mezi nimi. Jednání je projevem vůle ve vnějším světě. Vůle může být projevená konáním nebo opomenutím přikázaného jednání. Následkem rozumíme porušení nebo ohrožení objektu. Mezi jednáním a konkrétním následkem musí existovat příčinná souvislost.

Objektivní stránku přestupků proti veřejnému pořádku lze naplnit jednáním, které zasáhne objekt přestupku. Takové jednání může mít povahu aktivního konání (např. znečištění veřejného

³⁵ § 14-23 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR.

³⁶ § 10 a § 35 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích.

³⁷ § 84 odst.1 písmene q) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích.

³⁸ § 2 zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii.

³⁹VETEŠNÍK, Pavel, JEMELKA, Luboš. Zákon o obecní policii: komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019., str. 86-90.

prostranství, neoprávněné odstranění turistické značky), ale i opomenutí (např. nepředložení průkazu totožnosti na výzvu policisty). Toto jednání musí vyvolat požadovaný následek. U některých přestupků mohou být vyžadovány i další znaky, například místo a čas spáchání přestupku, příkladmo se může jednat o místo konání sportovního utkání.

2.4.3. Subjekt přestupků proti veřejnému pořádku

Subjektem přestupku je jeho pachatel. Koncepční změnou oproti dřívější úpravě je skutečnost, že pachatelem přestupku může být nejen fyzická osoba, ale i osoba právnická či fyzická podnikající osoba. Přestupkový zákon blíže specifikuje podmínky odpovědnosti pro všechny tyto skupiny osob.

„Fyzická osoba je pachatelem, jestliže svým zaviněným jednáním naplnila znaky přestupku nebo jeho pokusu, je-li trestný,“⁴⁰

Za pachatele se dle stávající úpravy považuje též nepřímý pachatel a osoba, která jednala jako účastník, stanoví-li tak zákon. Přestupkový zákon upřednostnil monistickou koncepci účastenství a označuje organizátora, návodce i pomocníka za pachatele přestupku při splnění zákonem stanovených podmínek. Neodlišuje tedy účastníky od osoby pachatele, narozdíl od trestního zákoníku, který zakotvuje dualistický model.

„Právnická osoba je pachatelem, jestliže k naplnění znaků přestupku došlo jednáním fyzické osoby, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě a která porušila právní povinnost uloženou právnické osobě, a to při činnosti právnické osoby, v přímé souvislosti s činností právnické osoby nebo ku prospěchu právnické osoby nebo v jejím zájmu; za porušení právní povinnosti uložené právnické osobě se považuje též porušení právní povinnosti uložené organizační složce nebo jinému útvaru, který je součástí právnické osoby.“⁴¹

Přestupkový zákon v § 20 definuje právnickou osobu jako pachatele přestupku. Právnickou osobu blíže nespecifikuje, je tedy nutné vyjít z předpisů práva soukromého, především občanského zákoníku, který v § 20 uvádí, že se jedná o „organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost zákon uzná. Právnická osoba může bez zřetele na předmět své činnosti mít práva a povinnosti, které se slučují s její právní povahou.“⁴² Jedná se tedy o útvary umělé, odlišné od fyzických osob, nemající přirozenou povahu.

⁴⁰ § 13 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

⁴¹ § 20 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

⁴² § 20 zákona 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Za právnické osoby jednají fakticky fyzické osoby jako jejich zástupci. Za charakteristické znaky právnických osob se zpravidla považují právní osobnost, způsobilost k právním jednáním, deliktní způsobilost, majetková autonomie, organizační struktura, účel právnické osoby, zpravidla též její název, sídlo a zápis do veřejného rejstříku.⁴³

Zákon dále uvádí osoby, jejichž jednání je právnické osobě přičitatelné. Jedná se o taxativní výčet, který zahrnuje statutární orgány nebo členy statutárního orgánu, jiné orgány, zaměstnance nebo osoby v obdobném postavení při plnění pracovních úkolů, fyzické osoby, které plní úkoly právnické osoby nebo kterou tato používá při své činnosti, případně fyzické osoby, které za právnickou osobu jednaly, jestliže právnická osoba takového jednání využila. Právnická osoba může být též nepřímým pachatelem a její přestupková odpovědnost je nezávislá na skutečnosti, zda byla zjištěna konkrétní fyzická osoba, jejíž jednání je právnické osobě přičitatelné. Odpovědností právnické osoby není dotčena odpovědnost fyzických osob, jejichž jednání bylo právnické osobě přičteno a založilo tak její přestupkovou odpovědnost a obráceně. Jedná se o souběžnou a nezávislou odpovědnost.

„Podnikající fyzická osoba je pachatelem, jestliže k naplnění znaků přestupku došlo při jejím podnikání nebo v přímé souvislosti s ním a podnikající fyzická osoba svým jednáním porušila právní povinnost, která je uložena podnikající fyzické osobě nebo fyzické osobě.“⁴⁴

Posledním možným typem pachatele přestupku je podnikající fyzická osoba. Ani tento pojem přestupkový zákon nedefinuje, je třeba užít předpisů soukromého práva, především definici podnikatele, kterou uvádí občanský zákoník. Jsou to tedy osoby, které disponují veřejnoprávním oprávněním podnikat podle živnostenského nebo jiného zákona. Podnikatelem je i osoba, která nemá takové oprávnění, ale reálně podnikatelskou činnost provozuje. V takovém případě může být i tato osoba pachatelem přestupku podnikající fyzické osoby.

Podnikající fyzická osoba se může dopustit přestupku svým vlastním jednáním, případně jednáním dalších fyzických osob, které je jí dle zákona přičitatelné. Druhou situaci reflektuje § 22 odst. 2, který uvádí následující : *„Podnikající fyzická osoba je pachatelem též v případě, jestliže k naplnění znaků přestupku došlo jednáním fyzické osoby, která se za účelem posuzování odpovědnosti podnikající fyzické osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné podnikající fyzické osobě, a která při podnikání osoby, ve vztahu ke které se považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné podnikající fyzické osobě, nebo v přímé souvislosti s ním anebo ku prospěchu této podnikající fyzické osoby nebo v jejím zájmu porušila právní povinnost,*

⁴³ PRÁŠKOVÁ, Helena. Přestupkové právo. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, str.178-180.

⁴⁴ § 22 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

kteřá je uložena podnikající fyzické osobě nebo fyzické osobě.“ Takovou osobou mohou být zaměstnanci nebo osoby v obdobném postavení při plnění pracovních úkolů, fyzické osoby, které plní úkoly podnikající fyzické osoby nebo kterou tato používá při své činnosti nebo fyzické osoby, které jednaly za podnikající fyzickou osobu, jestliže tato výsledku takového jednání využila.

Některých přestupků proti veřejnému pořádku se mohou dopustit jenom fyzické osoby, například neuposlechnutí výzvy úřední osoby nebo vzbuzení pohoršení. V jiných případech může být pachatelem i právnická osoba, příkladmo u přestupku porušení nočního klidu. Některé skutkové podstaty mohou klást zvláštní požadavky na subjekt deliktu. Takového přestupku se může dopustit pouze pachatel, který tyto požadavky splňuje. Hovoříme o zvláštním subjektu, příkladmo se může jednat o účastníka sportovního utkání.

2.4.4. Subjektivní stránka přestupků proti veřejnému pořádku

Subjektivní stránkou je soubor znaků, které charakterizují psychiku pachatele ve vztahu k přestupku. Obligatorem znakem subjektivní stránky je zavinění, toto je tvořeno složkou vědění a složkou vůle. Zavinění je vyžadováno pouze u osob fyzických nepodnikajících a vyskytuje se ve dvou formách: nedbalosti a úmyslu. Úmysl dále členíme na přímý a nepřímý, nedbalost na vědomou a nevědomou. Hrubou nedbalost, narozdíl od trestního zákoníku, přestupkový zákon neuvádí. Obecně lze konstatovat, že úmyslné zavinění je závažnější než nedbalostní, úmysl přímý je zpravidla závažnější než úmysl nepřímý a vědomá nedbalost závažnější než nedbalost nevědomá. Ve srovnání s trestním zákoníkem je odlišná konstrukce požadované formy zavinění. Přestupkový zákon uvádí v § 15, že postačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění.⁴⁵ Fyzická osoba jako pachatel přestupku může být uznána vinou jeho spácháním až po zjištění zavinění. Správní orgán musí určit i přesnou formu zavinění. Tato musí být uvedena ve výroku rozhodnutí, kterým se obviněný uznává vinným. V některých případech může zákonodárce konstruovat zvláštním zákonem objektivní odpovědnost i pro fyzické osoby nepodnikající, činí tak zřídka, příkladmo v zákoně č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), kde uvádí: „*K odpovědnosti fyzické osoby za přestupek podle odstavce 1 se nevyžaduje zavinění.*“⁴⁶

⁴⁵ § 15 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

⁴⁶ § 125f, odst. 3 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů.

Téměř u všech přestupků proti veřejnému pořádku se vyžaduje zavinění ve formě nedbalosti, výjimečně je nutné zavinění úmyslné, tak je tomu v případě útoků proti turistickým značkám a jiným orientačním značením.

V případě právnických osob a podnikajících osob nastupuje objektivní odpovědnost, zavinění se tedy nevyžaduje. Jedná se o odpovědnost za následek, porušení nebo nesplnění zákonem stanovených povinností nebo povinností uložených na jeho základě. Objektivní odpovědnost není absolutní, přestupkový zákon uvádí v § 21 liberační důvod, pro který je možno se odpovědnosti zprostit. „*Právnická osoba za přestupek neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránila.*“⁴⁷ V tomto kontextu je nutné vzít v úvahu celou řadu preventivních i reaktivních opatření, které prokazují fakt, že bylo vynaloženo zákonem požadované úsilí.

U podnikající fyzické osoby zakládá přestupkovou odpovědnost porušení právní povinnosti uložené podnikající fyzické osobě nebo fyzické osobě⁴⁸. Dle důvodové zprávy byla tato formulace zvolena z následujícího důvodu: „*Důvodem pro takovou úpravu je skutečnost, že hmotněprávní ustanovení obsahující povinnost, jejíž porušení zakládá odpovědnost za přestupek, se často vztahuje obecně na všechny subjekty nebo obecně na fyzické osoby, přičemž rozlišení subjektů se následně provádí až v sankčních ustanoveních, a to formulacemi typu fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že (...). A podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že (...), a to z důvodu právní jistoty, neboť podmínky odpovědnosti se v případě podnikajících fyzických osob odlišují od podmínek odpovědnosti běžných fyzických osob, zejména v otázce posuzování zavinění.*“⁴⁹

2.5. Subsidiarita k trestnému činu – negativní vymezení přestupku

Hodnocení činu jako přestupku je subsidiární k odpovědnosti trestněprávní. Veřejnoprávní delikt může mít i jinou formu než přestupek. Může se jednat o trestný čin, disciplinární, pořádkový či platební delikt. Přestupkový zákon stanovuje, že protiprávní čin je přestupkem pouze tehdy, pokud se nejedná o trestný čin. Vymezuje tak přestupek na bázi subsidiarity k trestnému činu.

„Přestupek je v zákoně vymezen pozitivně, ale i negativně. Při negativním vymezení zákon řeší pouze vztah přestupku a trestného činu, aby nedošlo k postihu za jeden a tentýž trestný čin.

⁴⁷ § 21 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

⁴⁸ § 22 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

⁴⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, dostupné na www.psp.cz.

Uplatňuje se zde tzv. zásada ne bis in idem. Jednání není přestupkem, i když má jinak jeho znaky, jde-li o trestný čin.“⁵⁰

„Naplní-li protiprávní jednání znaky trestného činu i přestupku, má přednost odpovědnost za trestný čin, odpovědnost za přestupek je subsidiární.“⁵¹

Je zjevné, že podřazení konkrétní situace pod trestný čin nebo přestupek, nemusí být v praxi jednoduché. Problémy způsobuje formální pojetí trestného činu, které společenskou škodlivost nezohledňuje. Proto je následně umožněna materiální korekce zásadou subsidiarity trestní represe, jejíž interpretace a aplikace také není jednoznačná. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí sp. zn. Tpjn 301/2012 k problematice například uvádí: *„Úvaha o tom, zda jde o čin, který s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe není trestným činem z důvodu nedostatečné společenské škodlivosti případu, se uplatní za předpokladu, že posuzovaný skutek z hlediska spodní hranice trestnosti neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty.*“⁵² Lze tedy vyvodit, že trestní odpovědnost se neuplatní, i když jsou splněny všechny formální znaky uvedené v trestním zákoně, nejde-li o čin společensky škodlivý, protože neodpovídá ani nejméně závažným, běžně se vyskytujícím případům takového trestného činu.

⁵⁰ KUČEROVÁ, Helena, HORZINKOVÁ, Eva. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, str. 69.

⁵¹ PRÁŠKOVÁ, Helena. Přestupkové právo. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, str.140.

⁵² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 01. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012.

3. Jednotlivé skutkové podstaty přestupků proti veřejnému pořádku a jejich trestání

Skutkové podstaty přestupků proti veřejnému pořádku obsahuje § 5 zákona o některých přestupcích.⁵³ Toto ustanovení přebírá úpravu danou § 47 odst. 1 přestupkového zákona z roku 1990 s několika změnami. Přestupek „neoprávněného založení skládky“⁵⁴ byl tzv. změnovým zákonem⁵⁵ přeřazen do zákona o odpadech. Přestupky zakotvené § 47b byly přeřazeny do zákona o obcích⁵⁶, jedná se o případy úmyslného poškození, odstranění nebo zakrytí tabulky s označením ulice nebo jiného veřejného prostranství, odmítnutí strpění bezúplatného připevnění tabulky s označením ulice, neoznačení budovy čísly stanovenými obecním úřadem, případně neudržování čistoty a pořádku na pozemku, který někdo užívá nebo vlastní, pokud tím způsobí narušení vzhledu obce. Některé skutkové podstaty se nyní vztahují i na právnické a podnikající fyzické osoby. Mezi přestupky proti veřejnému pořádku je nově zařazena skutková podstata týkající se maření vykázaní ze společného obydlí provedené dle zákona o Policii České republiky nebo rozhodnutím soudu o předběžném opatření ve věci ochrany před domácím násilím. Nově se mezi tyto přestupky zařazuje též skutková podstata přestupku znevážení postavení úřední osoby při výkonu její pravomoci. Takovéto jednání je možné postihovat s účinností od 1. 11. 2016. Nejnovější skutkovou podstatou, zde zařazenou, je zákaz použití pyrotechnického výrobku v souvislosti s organizovaným sportovním utkáním, a to s účinností od 1. 2. 2022, která reflektuje posilování negativního fenoménu tzv. diváckého násilí.

Odstavec první § 5 zákona o některých přestupcích uvádí výčet přestupků proti veřejnému pořádku pro nepodnikající fyzické osoby, odstavec druhý se váže k právnickým či podnikajícím fyzickým osobám jako pachatelům přestupků.

(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

a) neuposlechne výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci,

b) zneváží postavení úřední osoby při výkonu její pravomoci,

c) maří vykázaní ze společného obydlí provedené podle zákona o Policii České republiky nebo rozhodnutí soudu o předběžném opatření ve věci ochrany proti domácímu násilí podle zákona o zvláštních řízeních soudních,

d) poruší noční klid,

⁵³ § 5 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

⁵⁴ § 47 odst. 1 písm. i) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

⁵⁵ Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů.

⁵⁶ § 66d zákona č. 128/2000 Sb., o obcích.

- e) vzbudí veřejné pohoršení,*
- f) znečistí veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení anebo zanedbá povinnost úklidu veřejného prostranství,*
- g) poškodí nebo neoprávněně zabere veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení, jde-li o případy, které nelze postihnout podle jiných zákonů,*
- h) úmyslně zničí, poškodí, znečistí nebo neoprávněně odstraní, zamění, pozmění, zakryje nebo přemístí turistickou značku nebo jiné orientační označení,*
- i) poruší podmínky uložené na ochranu veřejného pořádku při konání sportovních, kulturních, pietních a jiných společenských akcí anebo v místech určených k rekreaci, turistice nebo pohřbívání,*
- j) cestou na organizované sportovní utkání, v místě takového utkání nebo cestou zpět z takového utkání má obličej zakrytý způsobem ztěžujícím nebo znemožňujícím její identifikaci, nebo*
- k) vnese na organizované sportovní utkání pyrotechnický výrobek nebo v místě takového utkání, cestou na takové utkání anebo cestou zpět z takového utkání pyrotechnický výrobek použije.*

(2) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

- a) poruší noční klid,*
- b) znečistí veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení anebo zanedbá povinnost úklidu veřejného prostranství,*
- c) poškodí nebo neoprávněně zabere veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení, jde-li o případy, které nelze postihnout podle jiných zákonů,*
- d) zničí, poškodí, znečistí nebo neoprávněně odstraní, zamění, pozmění, zakryje nebo přemístí turistickou značku nebo jiné orientační označení, nebo*
- e) poruší podmínky uložené na ochranu veřejného pořádku při konání sportovních, kulturních, pietních a jiných společenských akcí anebo v místech určených k rekreaci, turistice nebo pohřbívání.*

3.1. Neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci

Tohoto přestupku se může dopustit fyzická osoba, a to jednáním, které spočívá v nesplnění povinnosti uložené výzvou úřední osoby při výkonu její pravomoci. Individuálním objektem je ochrana autority a respektu k úředním osobám při výkonu jejich činností, kterými zabezpečují ochranu veřejného pořádku.

Pojem *úřední osoby* zákon o některých přestupcích nedefinuje. Vychází se tedy z výkladových ustanovení trestního zákoníku, který uvádí taxativní výčet takových osob. Řadí mezi ně soudce, státní zástupce, prezidenta ČR, poslance, senátory, členy vlády, členy zastupitelstev, odpovědné úředníky samospráv, státních orgánů nebo jiných orgánů veřejné moci, policisty, strážníky obecní policie, notáře, soudní exekutory, finanční arbitry či členy lesních, mysliveckých nebo rybářských stráží.⁵⁷

Správní řád za úřední osobu považuje každou osobu bezprostředně se podílející na výkonu pravomoci správního orgánu. Dále zavádí pojem „*oprávněné úřední osoby*“, která provádí úkony správního orgánu, k tomu je oprávněna buď vnitřním předpisem nebo pověřena vedoucím správního orgánu.⁵⁸

Přestupek musí být spáchán v souvislosti s *výkonem pravomoci* úřední osoby. Ta spočívá v oprávnění vykonávat veřejnou moc, tedy autoritativně rozhodovat o právech a povinnostech subjektů, které nejsou s orgánem veřejné moci v rovnoprávném postavení. Výkonem pravomoci rozumíme okamžik, kdy se rozhodování o právech a povinnostech subjektů uskutečňuje, kupříkladu je činěna výzva policistou k prokázání totožnosti osoby.⁵⁹ Pravomoc, zákonem svěřená, nesmí být zneužívána. Platná legislativa proto normuje postupy úředních osob. Například zákon o Policii ČR⁶⁰ uvádí zásadu přiměřenosti všech postupů a zásahů do práv a osob, proti kterým tyto směřují. § 63 odst. 2 písm. l) téhož zákona zakládá pravomoc policisty k učinění výzvy k prokázání totožnosti z důvodu ochrany veřejného pořádku, a to pouze v nezbytných případech. Nelze tedy užívat takovéto opatření preventivně, svévolně, musí vždy existovat konkrétní důvod. Policista je povinen vysvětlit svůj postup, a to nejenom odkazem na, v zákoně uvedený, důvod. Ztotožňované osobě by měly být sděleny konkrétní okolnosti odůvodňující postup policisty. Rozsah vysvětlení by měl rozptýlit pochybnosti o svévolnosti postupu a napomoci jeho akceptaci.

⁵⁷ § 127 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁵⁸ § 14 odst. 1, § 15 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

⁵⁹ STRAKOŠ, Jan. Zákon o některých přestupcích, 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, str. 99.

⁶⁰ § 11 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

Definici výzvy lze vyjádřit jako faktický pokyn spočívající ve vyslovení zákazu nebo příkazu určitého jednání, které je adresát povinen respektovat, jemuž nepředchází žádné formální řízení. „...obsahem může být návod k aktivnímu chování (zejména ke konání určité činnosti) nebo k pasivnímu chování (zejména ke zdržení se určité činnosti).“⁶¹Výzva není činěna úřední osobou libovolně, ta musí jednat v rámci své pravomoci a zákonného zmocnění.

Výzvy se nejčastěji užívají v terénu, může být však učiněna i v prostorách příslušného vykonavatele veřejné správy. Výzva může být činěna verbálně i nonverbálně, kupříkladu posunkem, gestem nebo pomocí technického zařízení. Někdy může zákon klást určité požadavky na náležitosti výzvy, tyto pak označujeme jako kvalifikované. Požadavky na obsah výzvy se mohou lišit s ohledem na okolnosti, za nichž je činěna. Vždy však musí směřovat vůči konkrétní osobě, obsahovat jasně formulovaný požadavek a sledovat racionální účel.⁶²

Pro výzvu platí presumpce správnosti. Subjektivní přesvědčení o nedostacích výzvy není důvodem pro neuposlechnutí. K těmto závěrům došel při své rozhodovací praxi Nejvyšší správní soud i Ústavní soud.

*„...neuposlechnutí výzvy policisty jen podle subjektivní úvahy o tom, že se jedná o výzvu nesprávnou, představuje nikoli bezvýznamné ohrožení jednoho z pravidel fungování demokratické společnosti.“*⁶³

*„...občané jsou povinni se podrobit výkonu pravomoci veřejného činitele bez ohledu na vlastní soukromý názor. Jsou-li přesvědčeni, že tímto jednáním bylo porušeno jejich právo či jim byla způsobena škoda, mohou se proti takovému postupu veřejného činitele bránit jiným, a to zákonným způsobem.“*⁶⁴

Objektivní stránka přestupku může spočívat v nečinnosti, například nepředložení dokladu totožnosti nebo aktivním konání, tedy jednání, které bylo výzvou zakázáno. K neuposlechnutí výzvy může dojít i v soukromém prostoru, pokud tímto dojde k porušení objektu tohoto přestupku (např. výzva směřující k ukončení rušení nočního klidu, pokud se jeho zdroj nachází v soukromém objektu).⁶⁵

Některé zákony mohou obsahovat speciální skutkové podstaty, které se užijí přednostně a vyloučí se tak aplikace skutkové podstaty tohoto přestupku na posuzovaný případ. Příkladem může

⁶¹ HENDRYCH, Dušan a kol.. Správní právo: obecná část. 9. vydání. Praha: C.H. Beck, 2016, str. 198.

⁶² STRAKOŠ, Jan. Zákon o některých přestupcích, 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, str.100-102.

⁶³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 08. 2011, č. j. 1 As 63/2011-90.

⁶⁴ Usnesení Ústavního soudu ze dne 6. 1. 1998, sp. zn. I. ÚS 263/97.

⁶⁵ STRAKOŠ, Jan. Zákon o některých přestupcích, 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, str.105.

být neuposlechnutí výzvy policisty, vojenského policisty, zaměstnavatele, ošetřujícího lékaře nebo strážníka obecní policie k vyšetření, které má sloužit ke zjištění, zda účastník provozu na pozemních komunikacích, není ovlivněn alkoholem dle zákona o silničním provozu.⁶⁶ Tento zákon obsahuje nejen zákonné zmocnění k učinění výzvy, ale obsahuje i korelující přestupek a správní trest.

Subjektem přestupku může být pouze fyzická osoba, postačující formou zavinění je nedbalost.

3.2. Znevážení postavení úřední osoby při výkonu její pravomoci

Jedná se o novou skutkovou podstatu, která byla zařazena mezi přestupky proti veřejnému pořádku z důvodu stupňující se agresivity vůči úředním osobám. Úředníci jsou v každodenním styku s veřejností, často jsou vystavováni urážkám, zesměšňování či jinému napadání ze strany adresátů výkonu jejich pravomoci.

Objektem přestupku je ochrana autority a vážnosti veřejné moci navenek, ochrana kultivované a důstojné komunikace mezi úředními osobami a adresáty výkonu pravomoci. Objektivní stránka zahrnuje jednání spočívající ve vulgárních a nepatřičných poznámkách, urážkách, zostuzování a snižování důstojnosti úředních osob. Takové jednání musí vykazovat určitou intenzitu, která je již pro úřední osobu neúnosná, poškozující, frustrující.⁶⁷

Tento pohled rezonuje i v rozsudcích Nejvyššího správního soudu.

„...Úřední osoba, resp. oprávněná úřední osoba z titulu výkonu své funkce neztrácí základní lidská práva a svobody, deklarovaná Listinou základních práv a svobod (srovnej čl. 7 a čl. 10), a jakkoli je vztah občan – „úředník“ v mnohém asymetrický, i zde platí určitá všeobecně uznávaná pravidla slušnosti a občanského soužití.“⁶⁸

„Ze zásady, že veřejná správa je službou veřejnosti a každý zaměstnanec správního úřadu je povinen se k dotčeným osobám chovat zdvořile a vstřícně (§ 4 odst. 1 správního řádu) však určitě neplyne, že si musí nechat ze strany účastníka řízení vše nechat líbit. Jinak řečeno: primárním smyslem pořádkové pokuty podle citovaného ustanovení a jejím objektem je ochrana účelu správního řízení, nikoliv ochrana cti zaměstnance správního úřadu. Takto nazíráno nelze

⁶⁶ § 5, písm. f) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů.

⁶⁷ STRAKOŠ, Jan. Zákon o některých přestupcích, 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, str. 106-108.

⁶⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 04. 2010, č. j. 5 As 76/2009-69.

*apriori vyloučit, že excesivní jednání, kterého se dopustí (byť i) účastník správního řízení, může spadat do věcné působnosti zákona o přestupcích.*⁶⁹

Individuálním objektem dle důvodové zprávy je „*primárně hladký výkon veřejné moci, nikoliv osobnost úřední osoby.*“ Osobnost úředních osob je chráněna skutkovou podstatou přestupku ublížení na cti⁷⁰, jejímž druhovým objektem je ochrana občanského soužití. Úmyslem zákonodárce tedy bylo zavedení speciální skutkové podstaty, která chrání jiný zájem než ublížení na cti. V praxi může docházet i k situacím, které by mohly být posuzovány jako jednočinný souběh obou přestupků.

Zmíněná skutková podstata zákonem nevyžaduje úmyslné zavinění, nicméně z povahy věci lze usuzovat, že úmysl zde bude častější formou než obecně postačující nedbalost.

3.3. Maření vykázání ze společného obydlí

Fyzická osoba se dopustí tohoto přestupku, pokud maří vykázání ze společného obydlí provedené dle zákona o Policii ČR⁷¹ nebo rozhodnutím soudu o předběžném opatření ve věci ochrany proti domácímu násilí, které je vydáváno dle zákona o zvláštních řízeních soudních.⁷²

Pojem *domácího násilí* legálně definován není. Jedná se o poměrně širokou skupinu možných chování. Například podle neziskové organizace ROSA – centrum pro ženy, z. s. pojem domácího násilí zahrnuje fyzické, sexuální, psychické či ekonomické násilí (či např. vynucenou izolaci), k nimž dochází mezi blízkými osobami. Většinu obětí domácího násilí tvoří ženy, přičemž pachatelé jsou obvykle jejich současní i bývalí partneři.⁷³

Takováto jednání je možno postihovat jako přestupek teprve od 1. 10. 2016 a má návaznost na trestný čin maření vykázání.⁷⁴ Základním odlišujícím znakem mezi tímto přestupkem a zmíněným trestným činem spočívá v intenzitě jednání, pokud je opakované a závažné, způsobílé vzbudit u ohrožených osob obavu o život, zdraví, svobodu či lidskou důstojnost, je na místě odpovědnost trestněprávní. V opačném případě může být postihováno správními orgány jako tento přestupek.⁷⁵

⁶⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 01. 06. 2010, č. j. 2 As 35/2010-62.

⁷⁰ § 7 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

⁷¹ § 44 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

⁷² § 400 a násl. zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

⁷³ Dostupné na <https://www.rosacentrum.cz/informace-pro-zeny/co-je-domaci-nasili>, datum čerpání 10. 11. 2024.

⁷⁴ § 337 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní řád.

⁷⁵ KUČEROVÁ, Helena, HORZINKOVÁ, Eva. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou. 1. vydání. Praha: Leges, 2017, str. 757.

„Vykázáním rozumíme faktický úkon policisty spočívající v přinucení vykázané osoby, aby neprodleně opustila prostor vymezený policistou, aby se zdržela vstupu do tohoto prostoru, styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou a aby vydala policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které drží.“⁷⁶

Objektivní stránka spočívá v maření vykázaní. *Mařením* rozumíme jednání znemožňující vykázaní vykonat nebo jiné porušení povinností vykázaného, například porušení zákazu kontaktovat oběť⁷⁷, nedosahuje-li intenzity trestného činu.

Někteří autoři připouštějí i možnost jednočinného souběhu toho přestupku s přestupkem neuposlechnutí pokynu úřední osoby vydat všechny klíče od společného obydlí, které drží.⁷⁸

Subjektem přestupku může být pouze osoba fyzická, osoba, které se vykázaní týká. Pro naplnění subjektivní stránky postačí nedbalost, pravděpodobnější však bude úmysl.

3.4. Porušení nočního klidu

Objektem přestupku je zájem na dodržování nočního klidu, chrání zdravý lidský spánek a nerušenou možnost odpočinku. Dobu nočního klidu vymezuje sám zákon o některých přestupcích, přičemž dává možnost obcím stanovit obecně závaznou vyhláškou výjimky. Tyto události musí vyhláška vymezit konkrétním datem nebo událostí. Často se jedná o různé slavnosti, posvícení, masopust, pálení čarodějnic a jiné obdobné společenské akce.

„Dobou nočního klidu se rozumí doba od dvacáté druhé do šesté hodiny. Obec může obecně závaznou vyhláškou stanovit výjimečné případy, zejména slavnosti nebo obdobné společenské nebo rodinné akce, při nichž je doba nočního klidu vymezena dobou kratší nebo při nichž nemusí být doba nočního klidu dodržována.“⁷⁹

Obecně závaznou vyhláškou mají být upraveny pouze výjimečné případy, kdy převáží zájem na zachování tradic a udržování komunitního života nad nerušeným nočním klidem. K této problematice se vyjadřuje i Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 4/16: *„...zákonodárce tím, že dal obcím možnost skrze přijetí obecně závazné vyhlášky určit případy, kdy je doba nočního klidu kratší nebo žádná, současně vyslovil, že by mělo jít o případy výjimečné, přičemž uvedl, že se může jednat o slavnosti či obdobné společenské nebo rodinné akce. Ze zákona tedy vyplývá, že veřejný*

⁷⁶ STRAKOŠ, Jan. Zákon o některých přestupcích, 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, str. 115.

⁷⁷ STRAKOŠ, Jan. Zákon o některých přestupcích, 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, str. 117.

⁷⁸ JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, Zákon o některých přestupcích: komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020, str. 935.

⁷⁹ § 5 odst. 7 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

zájem, jakým je noční klid, a tedy nerušený odpočinek v zákonem vymezené noční době, má být zájmem na udržení místních tradic a na upevnování mezilidských vazeb skrze hlasité noční aktivity převážen pouze ve výjimečných případech. Mimo věcnou působnost vymezenou zákonem by tak obec jistě vykročila v případě, že by kratší nebo žádné vymezení doby nočního klidu platilo po větší část roku, a tak fakticky nahrazovalo zákonnou úpravu, či že by nebylo odůvodněno lokálními specifiky a nebylo činěno se znalostí místních poměrů a ohledem na ně, případně by bylo zcela nahodilé a arbitrární.“⁸⁰

Mezi typická jednání naplňující objektivní stránku patří sekání trávy, hlasitá hudební produkce, hlasitá řeč, smích, řezání dřeva či hluk návštěvníků restaurace mimo provozovnu.⁸¹ K naplnění skutkové podstaty postačí jediné porušení, přestupek nemusí být spáchán veřejně nebo na veřejném prostranství, například pořádáním hlučného večírku v bytě, kanceláři či na zahradě.

Jako porušení nočního klidu je možné posoudit i nadměrný hluk způsobený zvířaty – vytí nebo štěkání. Je nutné rozlišit, zda se jedná o přirozený projev zvířete či exces, který je možný pod tuto skutkovou podstatu podřadit. Uvedenou problematikou se zabýval ve svém rozsudku č. j. 41 A 21/2017-35 například Krajský soud v Brně.

„V případě štěkání psa lze uvažovat o naplnění skutkové podstaty přestupku proti veřejnému pořádku porušením nočního klidupouze tehdy, pokud vytí a štěkot psů bude výrazným způsobem překračovat míru rušení, kterou lze očekávat a kterou je nutno tolerovat u psa nebo psů chovaných na zahradě, potažmo v obci, kde majitelé nemovitostí zpravidla psy chovají, a pokud štěkot a vytí už nebude možno považovat pouze za přirozený životní projev psa, ale už za exces, kterým je narušován veřejný pořádek.“⁸²

Určit hlukovou zátěž, která způsobí porušení nočního klidu může být v praxi obtížné. Nelze objektivně stanovit limity hluku, vždy je zapotřebí zohlednit subjektivní vnímání jednotlivců, místo, čas, zdroj a podstatu hluku. Přiměřenost nebo nepřiměřenost posuzuje správní orgán. K porušení nočního klidu nemusí nutně dojít pouze hlukem, může se jednat o světelné efekty, vibrace či zápach. O tento přestupek nepůjde v případě tzv. technického hluku, který způsobují průmyslové stroje, doprava atp. Vlastníci, provozovatelé nebo správci objektů, které takový hluk nebo vibrace způsobují, jsou povinni dodržovat imisní hygienické limity stanovené nařízením vlády. Porušení této povinnosti je přestupkem podle zákona o ochraně veřejného zdraví.⁸³

⁸⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 7. 6. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 4/16.

⁸¹ STRAKOŠ, Jan. Zákon o některých přestupcích, 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, str. 123.

⁸² Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 27. 04. 2018, č. j. 41 A 21/2017-35.

⁸³ § 92g zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví.

Subjektem přestupku může být i právnická nebo podnikající fyzická osoba. K odpovědnosti nepodnikající fyzické osoby postačí zavinění z nedbalosti, u ostatních subjektů se zavinění nezkoumá.

3.5. Vzbuzení veřejného pohoršení

Objektem přestupku je zájem na ochraně mravnosti. Výkladové obtíže nastávají u definice „*mravnosti*“ i samotného pojmu „*veřejné pohoršení*“, který není legálně vymezen.

„Mravnost je povahovým rysem člověka. Jeho vyjádřením je schopnost sdílet ustálená pravidla chování, určující, co se sluší dělat a co už ne. Mravnost tak spočívá v morálce i etice každého z nás a v tom, jak se prezentujeme navenek.“⁸⁴

Objektivní stránkou přestupku je vzbuzení veřejného pohoršení. Vzbuzení *veřejného pohoršení* pak znamená jednání, které je s mravností v konfliktu, může se jednat například o vykonávání potřeby na veřejnosti, převrácení popelnic, nevhodné obnažování, sex na veřejnosti nebo nedodržování hygienických pravidel. Jedná se o neurčitý právní pojem, jehož výklad provádí správní orgán, který ve věci rozhoduje. Dle judikatury Nejvyššího správního soudu musí být kumulativně splněny tři definiční znaky, aby se jednalo o veřejné pohoršení, a to: *„jednání musí být spácháno veřejně, jednání musí subjektivně pohoršovat zpravidla více než dvě osoby, které budou tomuto jednání obvykle přítomny současně, a musí být v rozporu s tím obsahem mravnosti, na němž se společnost shoduje. Správní orgán neporovnává toto jednání s mravností stanovenou podle vlastních kritérií, nýbrž je poměřuje s obecnou společenskou shodou o obsahu mravnosti“⁸⁵*

Za veřejně přístupné místo označuje soudní praxe i například čekárnu umístěnou ve zdravotnickém zařízení, není rozhodné, zda se jedná o zařízení soukromé či státní, důležitý není ani režim návštěv, např. v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tdo 969/202 se uvádí: *„Podle dosavadní soudní praxe se za místo veřejnosti přístupné považuje takové místo, kam má přístup více lidí a kde se zpravidla více lidí zdržuje. Nemusí se nutně jednat o místo přístupné bez omezení kdykoli a komukoli, přičemž není rozhodné, je-li takové místo přístupné jen určitému okruhu osob a v určitou dobu.“⁸⁶*

Stěžejním problémem se jeví prokázání znaku třetího, tedy zda jednání je v rozporu s mravností z pohledu celé společnosti, zda na tom panuje shoda v daném místě a čase. Některá

⁸⁴ STRAKOŠ, Jan. Zákon o některých přestupcích, 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, str. 126.

⁸⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 02. 2004, sp. zn. 2 As 69/2003.

⁸⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2002, sp. zn. 3 Tdo 969/2002.

jednání je jistě možné označit za nežádoucí nebo krajně nevhodná, ale nenaplňují skutkovou podstatu tohoto přestupku, k tomuto rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 As 69/2003: *„Kromě pocitu mravnosti jako vnitřní záležitosti každého člena společnosti totiž jistě existuje jistý obsah pravidel, na němž se v daném místě a čase shodne společnost jako celek, byť obvykle ne všemi svými členy, ale relevantní většinou. Na tato pravidla je v českém právu odkazováno častěji, ať už jsou označována jako mravnost či dobré mravy... Pokud by tento třetí znak nebyl splněn, bylo by žalobcovo jednání obdobné tomu, které uvádí sám žalobce příkladmo ve své žalobě: takovým jednáním, jež často pohoršuje konkrétní jedince, není však v rozporu s tímto celospolečenským konsenzem mravnosti, je například pojídání masa, kouření na veřejnosti, či oblékání se do „kůže mrtvých zvířat.“⁸⁷*

V rozsudku č. j. 7 As 48/2012-14 Nejvyšší správní soud rozvádí úvahu nutnosti jednání s určitou intenzitou, aby toto mohlo být shledáno rozporným s mravností a bylo podřaditelné pod tuto skutkovou podstatu přestupku. Některé projevy mohou být na první pohled šokující, burcující, cílem však může být vyvolání společenské diskuze o věcech obecného zájmu, na které mají lidé protichůdné názory. *„Ne každé intenzivní narušení mravnosti však lze považovat za vzbuzující veřejné pohoršení. Sleduje-li projev cíl vzbudit svojí formou, intenzitou či obsahem pozornost jiných lidí a upřít ji k určité z ústavního hlediska legitimní otázce či záležitosti (zejména otázce obecného zájmu, ale ne nezbytně jen takové), lze provokaci založenou na vyvolání určitého mravního rozhořčení ve veřejnosti považovat za přípustnou, takže o vzbuzení veřejného pohoršení nepůjde. Vždy záleží na konkrétních okolnostech a na pečlivém vážení zamýšleného cíle projevu, jeho obsahu, formy, toho, jakým lidem byl určen (jakého věku, jaké rozumové a mravní vyspělosti), jak skutečně projev působil na tyto lidi, a obecném kontextu, v jakém byl učiněn, např. byl-li učiněn v souvislosti s událostí, u níž je spravedlivé požadovat zvýšenou mírou důstojnosti, piety či zdrženlivosti v projevech určitého druhu, např. na pohřbu.“⁸⁸*

Tohoto přestupku se může dopustit pouze fyzická osoba. Požadovanou formou zavinění je nedbalost.

⁸⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 02. 2004, sp. zn. 2 As 69/2003.

⁸⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 05. 2012, č. j. 7 As 48/2012-14.

3.6. Znečištění veřejného prostranství, veřejně přístupného objektu nebo veřejně prospěšného zařízení, zanedbání povinností úklidu veřejného prostranství

Objektem přestupku je zájem na dodržování čistoty veřejných prostranství a zájem na jejich nerušeném užívání, nikoliv postihování případných majetkových škod.

Pojem *veřejného prostranství* je definován zákonem o obcích⁸⁹, a to demonstrativně, jedná se o ulice, náměstí, veřejnou zeleň, parky atp. To, kdo pozemek vlastní, je pro určení, zda se jedná o veřejné prostranství, zcela bezvýznamné. Důležitá je pouze funkce, kterou pozemek plní.

Veřejně přístupný objekt ani *veřejně prospěšná zařízení* legálně vymezeny nejsou, může to být kupříkladu knihovna, muzeum, rozhledna, přístřešek autobusové zastávky, zábradlí nebo vývěsní plocha.⁹⁰ Do veřejně přístupného objektu má přístup více lidí a pravidla se tam současně i více lidí zdržuje. Objekt nemusí být přístupný bez omezení, může být stanovena provozní či otevírací doba a také nemusí být přístupný komukoliv.

Ve výkladových ustanoveních trestního zákoníku je obsažena definice pojmu obecně prospěšného zařízení, která je využitelná pro objasnění pojmu veřejně prospěšného zařízení: „*obecně prospěšným zařízením se rozumí veřejné ochranné zařízení proti požáru, povodni nebo jiné živelní pohromě, obranné nebo ochranné zařízení proti leteckým a jiným podobným útokům nebo jejich následkům, ochranné zařízení proti úniku znečišťujících látek, zařízení energetické nebo vodárenské, podmořský kabel nebo podmořské potrubí, zařízení a sítě elektronických komunikací a koncová telekomunikační a rádiová zařízení, zařízení držitele poštovní licence, zařízení pro veřejnou dopravu, včetně součástí dráhy a drážních vozidel ve veřejné drážní dopravě a svislých zákazových nebo příkazových dopravních značek a dopravních značek upravujících přednost.*“⁹¹ Nejobecněji lze shrnout, že se jedná o zařízení, které slouží veřejnosti, nezávisle na tom, kde se nachází.

Objektivní stránka spočívá ve znečištění či zanedbání úklidu veřejného prostranství, veřejně přístupného objektu nebo veřejně prospěšného zařízení. Znečištěním rozumíme kontaminaci těchto objektů jednáním jako odhazování nedopalků, odpadků, zbytků jídel, neuklizení exkrementů po chovaných zvířatech Znečištění silnice, místní komunikace, její součásti nebo příslušenství, objektivní stránku tohoto přestupku nenaplnjuje a je postihováno dle zákona o pozemních komunikacích.⁹²

⁸⁹ § 34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích.

⁹⁰ STRAKOŠ, Jan. Zákon o některých přestupcích, 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, str. 131.

⁹¹ § 132 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁹² § 42a zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích.

Zájem na udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranství lze chránit i normotvornou činností obcí, které jsou oprávněny obecně závaznou vyhláškou stanovit zákazy určitých znečišťujících jednání, resp. stanovit povinnost odstranit znečištění osobě, která ho způsobila.⁹³

Přestupku se může dopustit i podnikající fyzická a právnická osoba, v těchto případech není vyžadováno zavinění. U nepodnikajících fyzických osob se vyžaduje zavinění ve formě nedbalosti.

3.7. Poškození nebo neoprávněné zabránění veřejného prostranství, veřejně přístupného objektu nebo veřejně prospěšného zařízení

Individuálním objektem přestupku je zájem na nepoškození veřejných prostranství, veřejně přístupných objektů nebo veřejně prospěšného zařízení a zajištění jejich neomezeného užívání a přístupnosti k nim. *Poškozením* rozumíme snížení funkčnosti jednáním pachatele, *záborem* rozumíme dočasné užívání bez příslušného povolení zvláštního užívání.⁹⁴

Mezi typická jednání patří umístování stavebního zařízení nebo materiálu na veřejná prostranství (lešení, kontejnery, palety, písek, štěrk). Časté je také stavení stanů, prodejních stánků, přístřešků bezdomovců ve veřejné zeleni nebo reklamních stojanů na chodníky a parkování vozidel na travnatých plochách. Není rozhodné, zda je zábor realizován např. stavebním materiálem, řezivem, automobilem či jiným předmětem – podstatné je, že zabráním určitého prostoru jsou ostatní omezeni v možnosti užívat veřejné prostranství k obvyklým činnostem. Veřejná prostranství mají být přístupná každému. To znamená, že je mohou užívat všechny osoby a nikdo není z jejich užívání předem vyloučen.

Zákon o některých přestupcích výslovně uvádí, že se jedná o případy, které nelze postihnout podle jiných zákonů. Jiné zákony mohou obsahovat speciální skutkové podstaty, podle kterých je pak nutné protiprávní jednání posoudit. Tato skutková podstata má subsidiární povahu a v těchto případech se nepoužije. Konkrétně se může jednat o delikt dle zákona o silničním provozu, který postihuje odstavení vozidla na pozemní komunikaci.⁹⁵ Další speciální úpravu nalezneme v zákoně o výrobcích s ukončenou životností. Tato úprava zakládá přestupkovou odpovědnost pro případ zbavení se autovraku v rozporu s tímto zákonem.⁹⁶

⁹³ § 10 písm. c) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích.

⁹⁴ STRAKOŠ, Jan. Zákon o některých přestupcích, 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, str. 135.

⁹⁵ § 125c odst. 1 písm. k) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů.

⁹⁶ § 121, odst. 1 písm. a) zákona č. 542/2020 Sb., o výrobcích s ukončenou životností.

Skutkovou podstatu nenaplnňuje postavení petičního stánku na veřejném prostranství. Výkon tohoto ústavně zaručeného práva⁹⁷ nepodléhá povolení státních orgánů. Výkonem však nesmí být omezen provoz vozidel a narušován veřejný pořádek.

Podle ustanovení § 4 odst. 3 petičního zákona „k účelu uvedenému v odstavci 1 mohou být petice a podpisové archy vystaveny též na místech přístupných veřejnosti. K tomu není třeba povolení státního orgánu, nesmí však dojít k omezení provozu motorových a jiných vozidel a k rušení veřejného pořádku.“⁹⁸

Korespondujícími trestními delikty mohou být trestné činy poškození a ohrožení obecně prospěšného zařízení a poškození geodetického bodu.⁹⁹

Subjektem přestupku může být i právnická nebo podnikající fyzická osoba.

Tento delikt patří mezi nejčastější.

3.8. Útoky proti turistickým značkám nebo jiným orientačním označením

Objektem přestupku je zájem na tom, aby turistické značky, případně jiná orientační značení nebyly znehodnocovány nebo neoprávněně odstraňovány.

Objektivní stránka je naplněna zničením, poškozením, znečištěním, neoprávněným odstraněním, zaměněním, pozměněním, zakrytím nebo přemístěním turistické značky nebo jiného orientačního značení.

Turistické značky informují o turistických cílech, směru a vzdálenosti cíle. Mohou mít různou podobu, nalezneme je v přírodě (směrové tabulky, pásové označení, značení pro cyklostezky, jezdecké trasy, lázeňské trasy či zimní trasy pro lyžaře a běžkaře), ale i v obcích, kde informují o tzv. komunálních cílech, usnadňují lidem nalézt radnici, knihovnu, nádraží a jiné významné objekty. Orientační značení můžeme nalézt i uvnitř budov, na městském úřadě, v nemocnicích nebo na poště. Smaltované tabulky s názvy ulic a čísla popisnými či evidenčními ani dopravní značky se k tomuto typu značení neřadí.¹⁰⁰

Subjektem přestupku může být i právnická nebo podnikající fyzická osoba. U fyzické osoby jako pachatele se vyžaduje *úmyslné* zavinění.

⁹⁷ Čl. 18 Listiny.

⁹⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 08. 2015. č. j. 4 As 147/2015-46.

⁹⁹ § 276 a násl. zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

¹⁰⁰ STRAKOŠ, Jan. Zákon o některých přestupcích, 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, str. 138.

Tento delikt je nejméně četný, v praxi se zpravidla jedná o situace, kdy si vlastník pozemku nepřejde, aby přes jeho pozemek značená trasa vedla. Jedná se o jediný přestupek proti veřejnému pořádku, který není zapisován do evidence přestupků a není u něj sledována recidiva.

Nicméně turistické značení na našem území je tradiční, systém značení propracovaný a síť značených cest velmi hustá. Značení tras provádí dobrovolníci, kteří jsou zaškoleni Klubem českých turistů. Značkáři pravidelně trasy procházejí, obnovují na nich všechny značky, doplňují chybějící, prořezávají porosty kolem nich, aby byly dobře vidět, kontrolují směrovky a tabulky. Jedná se o činnost společensky prospěšnou, která si jistě ochranu zaslouží. V roce 2016 byl předložen skupinou poslanců návrh zákona o turistických značených trasách. Předmětem navrhované úpravy byla úprava vztahů vznikajících při zřizování, užívání i ochraně turistických značených tras. Návrh obsahoval povinnost vlastníka věci strpět umístění prvků turistického informačního systému na své věci a zdržet se aktivit, které by je mohly poškodit nebo zničit. Povinnost byla koncipována jako bezúplatná služebnost bez nutnosti zápisu do veřejného seznamu. Značkářům přiznával oprávnění v nezbytném rozsahu vstupovat na cizí pozemky, aby mohli značení umisťovat a udržovat. Také jim zakládal oprávnění vjíždět do lesa a stát motorovými vozidly v lese při plnění jejich úkolů. Navrhovaná úprava obsahovala i přestupky, duplicitně ten, který je uveden v zákoně o některých přestupcích.¹⁰¹

3.9. Porušení ochranných podmínek veřejných akcí nebo v rekreačních oblastech, místech určených k turistice nebo pohřbívání

Objektem přestupku je zájem na dodržování podmínek na ochranu veřejného pořádku, které jsou uloženy pro konání sportovních, kulturních, pietních a jiných společenských akcí nebo v místech, která jsou určena k rekreaci, turistice nebo pohřbívání.

Objektivní stránka může být naplněna narušením důstojnosti pietního aktu smíchem, pouštěním hudby, nevhodným oblečením nebo voděním psa na místa určená k rekreaci, pokud je to zakázáno.

Jedná se o pravidla, pokyny pro konkrétní akce a místo jejich konání. Tyto mohou mít různou podobu, v úvahu připadají obecně závazné vyhlášky, provozní řády, pokyny či instrukce.¹⁰² Konkrétně může jít o zanedbání oznamovací povinnosti o konání akce nebo řádné nesplnění povinností pořadatele.

¹⁰¹ Sněmovní tisk 982/0, dostupné na www.psp.cz.

¹⁰² STRAKOŠ, Jan. Zákon o některých přestupcích, 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, str. 140.

Nejčastěji se jedná o povinnosti ukládané obecně závaznou vyhláškou, které vydávají obce v samostatné působnosti. Tato skutková podstata je speciální k přestupku proti pořádku v územní samosprávě dle § 4 odst. 2 zákona o některých přestupcích.

Naproti tomu existují i skutkové podstaty přestupků, které jsou k této speciální. Jedná se například o přestupek dle zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek¹⁰³, který spočívá v tom, že osoba ve stavu zjevně pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky, vstoupí na veřejně přístupné místo, kde ohrožuje sebe nebo jinou osobu, majetek nebo veřejný pořádek.

Subjektem přestupku může být i právnická nebo podnikající fyzická osoba. U fyzické nepodnikající osoby je postačující formou zavinění nedbalost.

3.10. Zakrytí obličeje během organizovaného sportovního utkání

Toto přestupku se může dopustit návštěvník organizovaného sportovního utkání, tedy osoba fyzická, která cestou na utkání, v místě takového utkání nebo cestou zpět z takového utkání má obličej zakrytý způsobem ztěžujícím nebo znemožňujícím její identifikaci.¹⁰⁴

Objektem je zájem na eliminaci problémů s následným ztotožňováním osob, které narušují na utkání veřejný pořádek, například tím, že ničí zařízení stadionů a sportovních hal, vhazují různé předměty na hrací plochu, případně napadají sudí nebo fanoušky rivalitních klubů. Divácké násilí představuje závažnou formu extremismu. Diváci nejsou pouze osoby, které sledují utkání, v jejich řadách můžeme pozorovat skupiny, které se označují jako „Hooligans“, které jsou vysoce homogenní a organizované. Důvodem jejich přítomnosti na sportovních utkáních zpravidla nebývá klasické fandění, ale vyvolání a účast na bitkách chuligánských skupin soupeřících týmů. Chuligánské gangy jsou strukturované, organizované, členové zaujímají různé specializované funkce, tato součinnost zvyšuje jejich nebezpečnost. Kromě organizovaných bitek se dopouštějí řady dalších negativních projevů, drobných výtržností, zapalování sedaček, krádeží symbolů soupeřova klubu, vhazování předmětů na hrací plochu, urážení fanoušků soupeře, nerespektování pokynů pořadatelských bezpečnostních služeb. Garantem bezpečnosti je policie, která provádí sběr informací, monitoring akcí, dohled nad přesuny fanoušků a realizuje zákroky k uklidnění situace a znovuobnovení veřejného pořádku.¹⁰⁵

¹⁰³ § 35 odst. 1 písm. n) zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před účinky škodlivých látek.

¹⁰⁴ STRAKOŠ, Jan. Zákon o některých přestupcích, 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, str. 142.

¹⁰⁵ HRINKO, Martin. Bezpečnostní hrozby a veřejný pořádek, Vysoká škola CEVRO Institut, 2021, str. 101-106.

Organizované sportovní utkání není v zákoně definováno, zahrnuje sporty kolektivní i individuální, může se jednat i o venkovní běžecké nebo automobilové závody. Místem utkání je tak např. stadion, hala, plavecký bazén, hřiště. Dalším problematickým souslovím je „*cesta na organizované sportovní utkání*“, toto by mělo být vykládáno spíše restriktivně, často se jedná o situace, kdy se fanoušci sejdou na nádraží a společně se přemísťují na místo utkání.

U tohoto přestupku je třeba, aby správní orgány, věnovaly v konkrétních případech zvýšenou pozornost škodlivosti přestupku, tedy jeho materiálnímu znaku. Je třeba vzít v úvahu, zda zakrytí obličeje nebylo realizováno z důvodů zdravotních nebo náboženských. Sporné mohou být též případy nalíčených fanoušků. „*Mělo by současně jít o jednání společensky nežádoucí, škodlivé, nebezpečné.*“¹⁰⁶

Důležitost materiálního znaku zmiňuje i Nejvyšší správní soud: „*Lze tedy obecně vycházet z toho, že jednání, jehož formální znaky jsou označeny zákonem za přestupek, naplňuje v běžně se vyskytujících případech materiální znak přestupku, neboť porušuje či ohrožuje určitý zájem společnosti. Z tohoto závěru však nelze dovodit, že by k naplnění materiálního znaku skutkové podstaty přestupku došlo vždy, když je naplněn formální znak přestupku zaviněným jednáním fyzické osoby. Pokud se k okolnostem jednání, jež naplní formální znaky skutkové podstaty přestupku, přidruží takové další významné okolnosti, které vylučují, aby takovým jednáním byl porušen nebo ohrožen právem chráněný zájem společnosti, nedojde k naplnění materiálního znaku přestupku a takové jednání potom nemůže být označeno za přestupek.*“¹⁰⁷

Korespondujícím deliktem v rovině trestněprávní je trestný čin výtržnictví.¹⁰⁸

Subjektem přestupku může být pouze fyzická osoba, která se účastní organizovaného sportovního utkání, jedná se tedy o speciální subjekt. K naplnění skutkové podstaty postačí zavinění z nedbalosti.

3.11. Zákaz použití pyrotechnického výrobku v souvislosti s organizovaným sportovním utkáním

Tento přestupek navazuje na předchozí přestupek, který zakazuje maskování obličeje na sportovních utkání, ačkoliv tento přestupek byl vložen do zákona až změnovým zákonem č. 417/2021 Sb., a to s účinností od 1. 2. 2022.¹⁰⁹ Důvodem byla četná zranění způsobená

¹⁰⁶ STRAKOŠ, Jan. Zákon o některých přestupcích, 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, str. 142.

¹⁰⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 12. 2009, č. j. 5 As 104/2008-45.

¹⁰⁸ § 358 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

¹⁰⁹ Čl. XIV, bod 2 zákona č. 417/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

pyrotechnikou, především na fotbalových stadionech, na kterých se může vyskytovat velké množství lidí a je nutné takto ochránit jejich bezpečnost.

Objektem je zájem na zabezpečení pokojného průběhu organizovaných sportovních utkání, chrání lidské zdraví i majetek.

Objektivní stránka spočívá ve vnesení, použití (v místě utkání, případně cestou na takové utkání či zpět z utkání) i pokusu¹¹⁰ použít pyrotechnický výrobek na organizovaném sportovním utkání.

Pyrotechnický výrobek je definován zákonem o pyrotechnických výrobcích.¹¹¹ Tento člení výrobky tohoto typu do několika kategorií, přestupek má chránit především před tzv. zábavní pyrotechnikou.¹¹²

Subjektem může být opět jen osoba fyzická, která se účastní organizovaného sportovního utkání, tedy speciální subjekt. U tohoto přestupku je trestný i jeho pokus, a to z důvodu vysokého stupně rizika, které je s použitím pyrotechnických výrobků spojeno.¹¹³

3.12. Trestání přestupků proti veřejnému pořádku

Za přestupky lze ukládat správní tresty. Tyto jsou obecně upraveny v přestupkovém zákoně.¹¹⁴ Konkrétně se jedná o napomenutí, pokutu, zákaz činnosti, propadnutí věci nebo náhradní hodnoty. Osobě právnické či podnikající fyzické je možné uložit povinnost zveřejnit rozhodnutí o přestupku. Jiné druhy trestů mohou stanovovat zvláštní zákony.

Zákon o některých přestupcích upravuje tresty za jednotlivými skutkovými podstatami nebo stanovuje výši pokuty v § 5 odst. 3. Možné je též užít obecnou úpravu přestupkového zákona a na základě správní úvahy může správní orgán uložit například napomenutí.

V zákoně o některých přestupcích zákonodárce rozčleňuje pět skupin možných výměr pokuty a spojuje je se skutkovými podstatami přestupků, na které odkazuje jejich zákonným označením. U přestupků, u kterých je sledována recidiva prostřednictvím evidence přestupků, zákon konstruuje vždy dvojí ustanovení týkající se ukládání správních trestů. To se týká většiny přestupků proti veřejnému pořádku. Recidiva spočívá v opakování protiprávní činnosti a je závažným společenským jevem. Za recidivu je dle § 13 přestupkového zákona považováno

¹¹⁰ § 5 odst. 5 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

¹¹¹ § 3 zákona č. 206/2015 Sb., zákon o pyrotechnických výrobcích a zacházení s nimi a o změně některých zákonů.

¹¹² STRAKOŠ, Jan. Zákon o některých přestupcích, 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023, str. 146.

¹¹³ § 6 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

¹¹⁴ § 35 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

opětovné spáchání tam vyjmenovaných přestupků, jestliže od nabytí právní moci rozhodnutí o stejném přestupku, z něhož byl obviněný uznán vinným, do jeho spáchání neuplynulo 12 měsíců.¹¹⁵ Jedná se tedy o recidivu speciální, musí dojít k opětovnému spáchání přestupku stejné skutkové podstaty v zákonem stanovené lhůtě. Smyslem zavedení evidence přestupků je zvýšit efektivitu trestání, jedná se o nástroj v boji s recidivou. Správní orgány tak mají k dispozici informace, které jim umožní lépe zhodnotit deliktní minulost pachatele. Správní orgán příslušný k projednání přestupku, který se zapisuje do evidence přestupků si po zahájení řízení o takovém přestupku nebo před vydáním příkazu, pokud je tento prvním úkonem v řízení, opatří opis z evidence přestupků týkající se obviněného nebo podezřelého z přestupku.¹¹⁶

Fyzickým osobám, pokud tak stanoví zvláštní zákon, je možné též uložit omezující opatření¹¹⁷. Takové opatření může spočívat v zákazu navštěvovat veřejně přístupná místa, například místa, kde se konají sportovní, kulturní a jiné společenské akce. Toto může být vhodné především u přestupků, které jsou páčány na sportovních organizovaných utkáních. Dalším takovým omezujícím opatřením může být zdržení se styku s určitou osobou nebo vymezeným okruhem osob či uložení povinnosti podrobit se vhodnému programu pro zvládnání agrese nebo násilného chování. V praxi není tento institut téměř využíván.

¹¹⁵ § 13 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

¹¹⁶ § 106 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹¹⁷ § 5 odst. 5 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

4. Procesní aspekty přestupků proti veřejnému pořádku

Přestupky proti veřejnému pořádku jsou projednávány v přestupkovém řízení, které je druhem správního řízení. Je to zákonem upravený postup, ve kterém správní orgány zjišťují, zda byl spáchán určitý skutek, kdo jej spáchal, provádí hmotněprávní kvalifikaci skutku, ukládají správní tresty a zajišťují jejich výkon. Toto řízení upravuje přestupkový zákon v části třetí. Zákon o některých přestupcích žádá speciální procesní ustanovení pro projednávání přestupků proti veřejnému pořádku neobsahuje. Subsidiárně se uplatní správní řád, pokud speciální úprava v přestupkovém zákoně absentuje.

Řízení o všech přestupcích se zahajují vždy z moci úřední. Lhůta pro vydání rozhodnutí činí 60 dnů ode dne zahájení řízení.¹¹⁸ Je tedy delší než obecná lhůta k vydání rozhodnutí, kterou stanovuje správní řád.¹¹⁹ Tato konstrukce byla zvolena s ohledem na složitost věcí a nutnost prokázání skutkového stavu bez důvodných pochybností.

Ve věci může být vedeno společné řízení. Důvodem pro vedení společného řízení je, že se pachatel dopustil více přestupků, nebo má být vedeno řízení o přestupcích více podezřelých, které spolu souvisejí. Skutkové podstaty přestupků se musí týkat porušení povinností vyskytujících se ve stejné oblasti veřejné správy a k projednání přestupků musí být dána příslušnost stejného správního orgánu.

V každém řízení o přestupku není třeba nařizovat ústní jednání. Je-li to třeba k uplatnění práv obviněného a tento o nařízení ústního jednání žádá, správní orgán jej nařídí.¹²⁰ O tomto právu by měl být obviněný poučen.

Podané odvolání má v řízení o přestupku vždy odkladný účinek, tento nelze vyloučit. Pro přezkoumání se uplatňuje revizní princip, odvolací správní orgán přezkoumá napadené rozhodnutí v plném rozsahu, tedy nejen zákonnost rozhodnutí, ale též jeho věcnou správnost, a to bez ohledu na rozsah námitek. Přestupkový zákon také upravuje zákaz reformace in peius a princip beneficium cohaesionis. Odvolací správní orgán nemůže změnit výrok napadeného rozhodnutí o správním trestu nebo výrok o náhradě škody anebo výrok o vydání bezdůvodného obohacení v neprospěch obviněného. V případě, že důvod, pro který odvolací správní orgán rozhodl ve prospěch některého z účastníků řízení, prospívá též jinému účastníkovi řízení, rozhodne odvolací

¹¹⁸ § 94 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹¹⁹ § 71 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

¹²⁰ § 80 odst.2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

správní orgán též v jeho prospěch.¹²¹ Pro odvolací řízení rovněž neplatí koncentrace řízení, obviněný může v odvolání i v průběhu odvolacího řízení uvádět nové skutečnosti a důkazy.¹²²

Mezi subjekty přestupkového řízení patří správní orgán, který vede řízení a účastníci, kterými jsou dle přestupkového zákona obviněný, poškozený (ten pouze v části řízení o náhradě škody nebo vydání bezdůvodného obohacení) a vlastník věci, která může být nebo byla zabráná, opět pouze v relevantní části řízení, kdy je o tomto jednáno.

4.1. Příslušnost správních orgánů

Rozeznáváme příslušnost věcnou, místní a funkční. *Věcná* příslušnost určuje, který typ či druh orgánu je příslušný ve věci vést správní řízení a vydat rozhodnutí. Správní orgány jsou věcně příslušné jednat a rozhodovat ve věcech, které jim byly svěřeny zákonem nebo na základě zákona.¹²³ V případě přestupků proti veřejnému pořádku je relevantní zákon o přestupcích, který v § 60 stanovuje příslušnost obecních úřadů.¹²⁴ *Místně* příslušný je správní orgán, v jehož správním obvodu byl přestupek spáchán.¹²⁵ *Funkční* příslušnost je součástí věcné a určuje, který orgán uvnitř správního orgánu řízení provede. Taxativně vyjmenované přestupky, mezi které jsou zařazeny i přestupky proti veřejnému pořádku, mohou být namísto obecními úřady projednávány přestupkovou komisí. Tuto je oprávněn zřídit starosta jako zvláštní orgán obce. Při zřízení komise starosta určí, které přestupky komise projednává namísto obecního úřadu, rovněž jmenuje, případně odvolává předsedu a členy komise.

Přestupkový zákon umožňuje přenos příslušnosti k projednávání přestupků veřejnoprávní smlouvou. Ta může být uzavřena pouze s obcí s rozšířenou působností nebo s obcí s pověřeným obecním úřadem, v jejímž správním obvodu se obec nachází. Obec může veřejnoprávní smlouvou přenášet pouze veškerou příslušnost k projednávání přestupků. Není tedy možné přenést příslušnost k projednávání jen některých přestupků.¹²⁶

Působnost stanovená orgánům obce a kraje dle zákona o přestupcích je výkonem přenesené působnosti.¹²⁷

¹²¹ § 98 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹²² § 97 odst.1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹²³ § 10 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

¹²⁴ § 60 odst.2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹²⁵ § 62 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹²⁶ § 105 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹²⁷ § 103 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

4.2. Dokazování

Povinnost prokázat obviněnému přestupek leží zásadně na správních orgánech, které jsou v souladu se zásadou materiální pravdy povinny zjistit skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti, v rozsahu potřebném pro rozhodnutí. Důkazní břemeno tedy zatěžuje správní orgány, uplatňuje se tak zásada vyhledávací. Při dokazování je třeba respektovat zásadu presumpce nevinny, obviněný z přestupku nesmí být žádným způsobem donucován k doznání či prokazování vlastní nevinny. Vyskytnou-li se nějaké skutkové pochybnosti, uplatní se zásada „in dubio pro reo“ a není možné obviněného z přestupku uznat vinným.

Správní orgán může provést výslech obviněného, je-li to nezbytné k uplatnění jeho práv. Při výslechu se uplatní zásada „*nemo tenetur*.“ Obviněný má právo nevypovídat a ani jinak nesmí být nucen k aktivní součinnosti. Účastníci řízení mají právo klást otázky sobě navzájem, svědkům a znalcům.¹²⁸

4.3. Evidence přestupků

Přestupkový zákon uvádí, že stanoví-li tak zákon, tak se pravomocná rozhodnutí o přestupku zapisují do evidence přestupků.¹²⁹ V evidenci přestupků tedy nejsou evidovány všechny přestupky, nýbrž jen ty, o kterých to výslovně stanoví zákon. Zákon o některých přestupcích v § 12 vyjmenovává, které přestupky se takto evidují. Jsou mezi nimi i přestupky proti veřejnému pořádku, s výjimkou přestupku postihujícího útoky proti turistickým značkám nebo jinému orientačnímu značení. Výjimka je odůvodněna názorem zákonodárce, že v těchto případech nedochází k závažnému narušení veřejného pořádku.¹³⁰

Přestupkový zákon dále stanoví, že zápis do evidence provede správní orgán, který o přestupku rozhodoval v posledním stupni. Jestliže rozhodla obecní policie o uložení pokuty příkazem na místě, provede zápis obecní úřad. Zápis údajů do evidence přestupků se provede nejpozději do pěti pracovních dnů ode dne, kdy rozhodnutí nabylo právní moci, nebo ode dne, kdy příslušný správní orgán obdržel podklad pro provedení zápisu. Záznam se provede ke dni nabytí právní moci rozhodnutí nebo uložení pokuty příkazem na místě.¹³¹ Bližší specifikaci požadavků na takový zápis absentuje. Jaké údaje se do evidence zapisují určuje zákon o Rejstříku trestů.¹³²

¹²⁸ § 82 odst.3 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹²⁹ § 105 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹³⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 251/2016 Sb., dostupné na www.psp.cz.

¹³¹ § 107 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹³² § 16i zákona č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů.

4.4. Formy přestupkového řízení

Přestupkové řízení může být vedeno v klasickém, myšleno nezkráceném řízení, typické jsou však zkrácené formy řízení, tedy řízení příkazní a příkazní řízení na místě.

4.4.1. Nezkrácená forma řízení

Nezkrácená forma řízení je užívána v přestupkové agendě v minimálním rozsahu a tvoří jen jednotky procent všech případů.

4.4.2. Příkazní řízení

Příkazní řízení je normováno v § 90 přestupkového zákona, navazuje na obecnou úpravu obsaženou ve správním řádu, který ukládá podmínku dostatečného skutkového zjištění. Přestupkový zákon neomezuje vydání příkazu na vypočtené delikty nebo přestupky určité typové závažnosti. Příkazem lze uložit správní trest napomenutí, pokuty, zákazu činnosti, nebo propadnutí věci nebo náhradní hodnoty.¹³³ Maximální hranici těchto správních trestů nestanovuje. Lze tedy usuzovat, že tímto způsobem lze projednat i velmi závažné přestupky.¹³⁴

4.4.3. Příkazní řízení na místě

Vůbec nejčastěji bývá přestupek řešen příkazem na místě, pokud jsou k tomu splněny zákonné podmínky. Správní řád stanovuje podmínku přítomnosti účastníka na místě, uznání důvodů vydání příkazu a stavu věci, který se považuje za prokázaný.¹³⁵

Přestupkový zákon uvádí, že správní orgán může příkazem na místě uložit pouze pokutu, za podmínky, že nestačí domluva a obviněný souhlasí se zjištěným stavem věci, s právní kvalifikací skutku, s uložením pokuty a její výší a s vydáním příkazového bloku. Příkazem na místě lze uložit pokutu nejvýše 10 tis. Kč.¹³⁶

Pokutu příkazem na místě může kromě správního orgánu uložit také orgán Policie ČR, orgán Vojenské policie nebo strážník obecní policie.

4.5. Rozhodnutí v přestupkovém řízení

Řízení o přestupku je ukončeno rozhodnutím, kterým se obviněný uznává vinným, rozhodnutím o schválení dohody o narovnání, případně usnesením o zastavení řízení.

¹³³ § 90 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹³⁴ PRÁŠKOVÁ, Helena. Přestupkové právo. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, str. 495.

¹³⁵ § 150 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

¹³⁶ § 91 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

Forma rozhodnutí, kterým se obviněný uznává vinným, závisí na tom, jak bylo řízení vedeno. Pokud probíhalo standardní nezkrácené řízení, pak musí být vydáno rozhodnutí se všemi náležitostmi formálními i obsahovými. V případě příkazního řízení je vydáván příkaz. Je-li příkazem na místě ukládána pokuta, obdrží obviněný příkazový blok.

Nebyl-li proti příkazu řádně a včas podán odpor, stává se pravomocným a vykonatelným rozhodnutím. Podáním odporu se příkaz ruší a pokračuje se v řízení¹³⁷ Po podání odporu platí zákaz reformace in peius.

Podpisem příkazového bloku obviněným se příkaz na místě stává pravomocným a vykonatelným rozhodnutím.¹³⁸ Proti příkazu vydanému na místě nelze podat odpor ani odvolání.¹³⁹ V úvahu tak přichází pouze přezkumné řízení, k jehož zahájení může dát účastník toliko podnět. K možnosti obnovy řízení na žádost účastníka uvádí Nejvyšší správní soud následující: „*Obnova řízení na žádost účastníka podle § 100 odst. 1 písm. a) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, přichází v úvahu u přestupku, který byl vyřízen v blokovém řízení postupem podle § 84 a násl. zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, jen v případě, že žadatel neudělil souhlas s uložením pokuty v blokovém řízení.*“¹⁴⁰

¹³⁷ § 150 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

¹³⁸ § 92 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

¹³⁹ § 150 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

¹⁴⁰ Úsnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 03. 2013, č. j. 1 As 21/2010-65.

5. Výskyt jednotlivých přestupků proti veřejnému pořádku v praxi a jejich trestání, možnosti rozšíření ochrany veřejného pořádku

V kontextu páchaní závažné trestné činnosti, se kterou jsou občané na denní bázi seznamováni prostřednictvím médií, se může jevit tato protiprávní činnost jako marginální. Jedná se však o velmi rozšířený negativní jev, se kterým je třeba efektivně bojovat. Pro představu níže uvádím některé údaje z přehledu Ministerstva vnitra, které zpracovávalo dané statistiky na základě zákonné povinnosti. Tato jim byla uložena § 110 přestupkového zákona, který byl následně zrušen změnovým zákonem č. 417/2021 Sb., a to s účinností k 1. 2. 2022. Tento zákon rovněž stanoví, že posledním kalendářním rokem, pro který je zpracováván přehled přestupků podle § 110 zákona č. 250/2016 Sb., je kalendářní rok 2020. K dispozici jsou tak přehledy pro rok 2018, 2019 a 2020.

5.1. Četnost jednotlivých přestupků

Z dostupných dat je možné zjistit, že četnost výskytu jednotlivých skutkových podstat je ve všech zachycených letech obdobná. Nejčastějším přestupkem je poškození nebo neoprávněný zábor veřejného prostranství, dále neuposlechnutí výzvy úřední osoby a znečištění veřejného prostranství. Pomyslnou čtvrtou pozici obsazuje porušení nočního klidu. Naproti tomu nejméně frekventovaným přestupkem jsou útoky proti turistickým značkám a jinému orientačnímu značení. U právnických osob a podnikajících fyzických osob bylo nejčastějším deliktem rovněž poškození nebo neoprávněný zábor veřejného prostranství a porušení nočního klidu. Nejméně častým přestupkem těchto pachatelů bylo porušení podmínek uložených na ochranu veřejného pořádku při konání sportovních, kulturních a jiných společenských akcích. Ze shromážděných dat je zřejmé, že přestupky se projednávají zpravidla zkrácenou formou řízení, nejčastěji je rozhodováno příkazem na místě, a to téměř v sedmdesáti procentech případů. Následuje příkaz, standardním rozhodnutím jsou ukončeny pouze jednotky projednávaných věcí.

§	odst.	písm.	počet pravomocných rozhodnutí o uznání obviněného vinným ze spáchání přestupku 2018			
			rozhodnutí	příkaz	příkaz na místě	
5	1	a	349	7 945	1 375	9 669
5	1	b	124	643	338	1 105
5	1	c	12	108	276	396
5	1	d	337	1 835	5 029	7 201
5	1	e	43	404	3 177	3 624
5	1	f	142	1 155	7 398	8 695
5	1	g	94	1 055	11 631	12 780
5	1	h	0	17	11	28
5	1	i	14	103	61	178
5	1	j	4	57	10	71
5	2	a	20	110	55	185
5	2	b	1	13	5	19
5	2	c	9	138	49	196
5	2	d	1	4	2	7
5	2	e	0	3	0	3
Celkem:			1 150	13 590	29 417	44 157

§	odst.	písm.	počet pravomocných rozhodnutí o uznání obviněného vinným ze spáchání přestupku 2019			
			rozhodnutí	příkaz	příkaz na místě	
5	1	a	311	2 542	1 065	3 918
5	1	b	89	682	187	958
5	1	c	18	106	32	156
5	1	d	217	1 225	2 000	3 442
5	1	e	55	308	1 578	1 941
5	1	f	94	1 185	4 481	5 760
5	1	g	73	743	6 164	6 980
5	1	h	0	2	11	13
5	1	i	44	79	54	177
5	1	j	6	29	11	46
5	2	a	31	114	36	181
5	2	b	4	4	6	14
5	2	c	8	216	39	263
5	2	d	0	3	1	4
5	2	e	1	2	0	3
Celkem:			951	7 240	15 665	23 856

§	odst.	písm.	počet pravomocných rozhodnutí o uznání obviněného vinným ze spáchání přestupku 2020			
			rozhodnutí	příkaz	příkaz na místě	
5	1	a	243	2 979	1 268	4 490
5	1	b	81	908	193	1 182
5	1	c	7	105	13	125
5	1	d	229	1 579	1 890	3 698
5	1	e	24	250	1 100	1 374
5	1	f	52	949	2 983	3 984
5	1	g	50	1 007	5 708	6 765
5	1	h	0	10	4	14
5	1	i	10	49	24	83
5	1	j	3	17	1	21
5	2	a	6	105	9	120
5	2	b	1	8	2	11
5	2	c	10	288	37	335
5	2	d	0	2	2	4
5	2	e	0	3	0	3
Celkem:			716	8 259	13 234	22 209

5.2. Ukládané tresty a omezujících opatření

Ze zpracovaných dat uložených trestů vyplývá, že nejčastěji je ukládána pokuta, zřídka napomenutí. Počet pokut se sice v letech 2019 a 2020 oproti roku 2018 snížil, což koreluje s faktem mírného poklesu přestupků, nicméně celkový objem prostředků z pokut dosahuje obdobné výše. To je způsobeno rostoucí tendencí průměrné výše ukládaných pokut. Téměř vůbec není v praxi realizována možnost uložení omezujícího opatření fyzickým osobám. To je možné uložit v případě, kdy existuje přímá souvislost mezi spáchaným přestupkem a omezujícím opatřením, které má být uloženo. Nejčastěji se jedná o zákaz navštěvovat místa, na kterých se konají sportovní utkání, pokud je současně ukládán správní trest za přestupek na takovém utkání spáchaný. Popřípadě by mohla být uložena povinnost zdržet se styku s určitou osobou nebo povinnost podrobit se vhodnému programu pro zvládání agrese nebo násilného chování. Jeho smyslem je především zabránit pachateli v opakování protiprávního jednání.

2018							
§	odst.	písm.	počet napomenutí	počet pokut	celková výměra pokut (v Kč)	průměrná výměra pokuty (v Kč)	počet omezujících opatření
5	1	a	366	4 088	5 484 393	1 342	1
5	1	b	103	847	1 278 254	1 509	0
5	1	c	30	372	312 254	839	0
5	1	d	836	7 291	4 011 948	550	0
5	1	e	258	3 365	2 675 498	795	0
5	1	f	503	10 577	6 375 578	603	0
5	1	g	1 506	13 857	4 194 440	303	0
5	1	h	3	26	97 800	3 762	0
5	1	i	8	178	141 700	796	5
5	1	j	2	56	53 100	948	1
5	2	a	15	161	288 600	1 793	0
5	2	b	0	21	68 800	3 276	0
5	2	c	11	188	150 300	799	0
5	2	d	1	5	9 000	1 800	0
5	2	e	0	6	6 000	1 000	0
Celkem:			3 642	41 038	25 147 666	-	7

2019							
§	odst.	písm.	počet napomenutí	počet pokut	celková výměra pokut (v Kč)	průměrná výměra pokuty (v Kč)	počet omezujících opatření
5	1	a	357	3 496	6 238 750	1 785	0
5	1	b	70	739	1 502 500	2 033	1
5	1	c	14	155	215 200	1 388	0
5	1	d	668	3 026	3 285 350	1 086	0
5	1	e	67	1 780	2 998 800	1 685	0
5	1	f	476	5 314	5 189 700	977	3
5	1	g	418	8 018	2 534 890	316	0
5	1	h	1	13	7 500	577	0
5	1	i	23	169	205 000	1 213	36
5	1	j	1	38	64 700	1 703	0
5	2	a	15	170	389 200	2 289	0
5	2	b	2	12	18 000	1 500	0
5	2	c	28	263	233 350	887	0
5	2	d	2	3	1 600	533	0
5	2	e	0	2	5 000	2 500	0
Celkem:			2 142	23 198	22 889 540	-	40

2020							
§	odst.	písm.	počet napomenutí	počet pokut	celková výměra pokut (v Kč)	průměrná výměra pokuty (v Kč)	počet omezujících opatření
5	1	a	354	4 030	8 118 000	2 014	2
5	1	b	82	1 008	1 716 401	1 703	0
5	1	c	19	121	231 850	1 916	0
5	1	d	534	3 441	3 829 500	1 113	2
5	1	e	123	1 320	2 467 550	1 869	0
5	1	f	262	3 895	5 218 800	1 340	1
5	1	g	523	6 983	2 862 800	410	1
5	1	h	0	15	23 500	1 567	0
5	1	i	3	66	102 700	1 556	3
5	1	j	1	18	34 500	1 917	0
5	2	a	7	100	266 000	2 660	0
5	2	b	0	13	60 800	4 677	0
5	2	c	6	303	655 250	2 163	0
5	2	d	11	6	13 300	2 217	0
5	2	e	0	4	9 000	2 250	0
Celkem:			1 925	21 323	25 609 951	-	9

5.3. Možnosti rozšíření ochrany veřejného pořádku

Důvodová zpráva k § 5 zákona o některých přestupcích, který obsahuje skutkové podstaty přestupků proti veřejnému pořádku, uvádí, že „...se přebírá stávající ustanovení § 47 stávajícího zákona o přestupcích...není důvod nijak rozšiřovat okruh jednání, která mají být postihována..“¹⁴¹

Zákonodárce tedy při reformě vyjádřil postoj k zachování stávajícího stavu. Nicméně společnost se vyvíjí, její chování se mění a může tak vyvstat potřeba postihu i dalších jednání. Sám zákonodárce na tento stav reagoval kupříkladu novelou zákona provedenou zákonem č. 417/2021 Sb.¹⁴² Ten s účinností k 1. 2. 2024 zavádí novou skutkovou podstatu přestupku proti veřejnému pořádku postihující jednání fyzické osoby, která vnese nebo použije pyrotechnický výrobek v místě organizovaného sportovní utkání.¹⁴³

Ve společnosti se vyskytuje řada činností, které významně narušují veřejný pořádek, avšak nejsou postihovány jako přestupek proti veřejnému pořádku. V této souvislosti se stále častěji

¹⁴¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 251/2016 Sb., dostupné na www.psp.cz.

¹⁴² Zákon č. 417/2021 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

¹⁴³ § 5 odst. 1 písm. k) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

hovoří o možnosti postihu žebrání, žebrání se zvířaty, veřejné produkce se zvířaty, pití alkoholu nebo nabízení sexuálních služeb na veřejných prostranstvích.

Obzvláště problematika žebrání ve městech je naléhavým problémem, se kterým se snaží vypořádat nejen města v České republice, ale i v jiných státech. Například ve Švédsku zvažují možnost zákazu žebrání na celostátní úrovni zákonem. Švédsko dlouhodobě trápí tzv. žebrácké gangy, které operují v metropolích, jsou vysoce organizované, mají vazby na organizovaný zločin a obchodování s lidmi. Bylo zde již předloženo několik legislativních návrhů na celostátní zákaz, postoj politiků k této problematice je nejednotný, především pro střet s lidskými právy.

V České republice je žebrání upravováno na úrovni normotvorby obcí, tedy obecně závaznými vyhláškami. Jejich počet se neustále zvyšuje. Ve sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů¹⁴⁴, kterou, relativně nově, spravuje Ministerstvo vnitra, je evidováno přibližně čtyřicet vyhlášek, které regulují žebrání. Jedná se například o hlavní město Prahu, Plzeň, Olomouc, Svitavy, Jablonec nad Nisou, Jihlavu nebo Litomyšl. Možnosti této regulace mají své limity, několikrát se k zákonnosti těchto vyhlášek vyjadřoval i Ústavní soud. Největší nedostatek shledal v tom, že vyhlášky dostatečně neidentifikují konkrétní veřejná prostranství, kde se žebrání, případně jiné činnosti způsobilé narušit veřejný pořádek, zakazuje. Vymezení pojmu veřejně přístupné místo musí být přesné a dostatečně konkrétní. Nekonkrétnost vymezení je důvodem pro zrušení obecně závazné vyhlášky.

„Zákonné zmocnění k tomu, aby obec závaznou vyhláškou zakázala činnosti, jež by mohly narušit veřejný pořádek v obci nebo být v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti, zdraví a majetku, obsažené v § 10 písm. a) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, je limitováno tím, že takový zákaz se musí vztahovat "na některá veřejná prostranství v obci". Imperativ určitosti právního příkazu či zákazu vyžaduje, aby takové prostranství bylo v obecně závazné vyhlášce určeno co možná nejpřesněji, tj. tak, aby jeho lokalizace byla dostatečně konkrétní a nevyvolávala žádné interpretační pochybnosti.“¹⁴⁵

Obdobná problematika je řešena v nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 69/04, ze kterého vyplývá, že „...znění § 10 zákona o obcích neobsahuje výslovné pravidlo, podle kterého by obec nesměla činnosti, které by mohly narušit veřejný pořádek v obci nebo být v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti, zdraví a majetku, zakázat na všech veřejných prostranstvích. Tento argument však nelze použít bezvýhradně... Vždy je též třeba hodnotit i intenzitu zásahu a význam

¹⁴⁴ Zákon č. 35/2021 Sb., o Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů.

¹⁴⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 21. 09. 2004, sp. zn. Pl. ÚS 50/03.

ohroženého právem chráněného statku na straně jedné a význam činnosti, která má být zakázána na straně druhé.¹⁴⁶ Tento náleží v souvislosti s nabízením sexuálních služeb shledal, že pokud provozování určité činnosti ohrožuje či zasahuje do základních práv nebo veřejných statků na jakémkoli veřejném prostranství obce, je obec oprávněna ji zakázat na všech svých veřejných prostranstvích, naopak v případě, kdy tomu tak není, nelze plošný zákaz vydat. Je třeba uplatňovat princip proporcionality a hodnotit význam chráněného statku a možnou intenzitu zásahu do něj.

Obecně závazné vyhlášky zpravidla konkretizují místa zakazu vymezené činnosti v příloze, kde vyjmenovávají konkrétní ulice, náměstí, parky, případně objekty jako autobusové zastávky, nádraží, metro, hřbitovy, kostely, nemocnice.

V této souvislosti kladně hodnotím přínos sbírky právních předpisů územních samosprávných celků.¹⁴⁷ Přístup do ní je jednoduchý, časově neomezený a posiluje právní jistotu občanů, kteří si mohou sami vyhledat, jaké vyhlášky či nařízení jsou na území obce platné. Poznatelnost práva je jedním ze základních požadavků, který vyplývá z principu právního státu. V tomto smyslu judikuje i Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 18/21 „*Povinnost publikace právních předpisů nově upravená zákonem č. 35/2021 Sb., o Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů, podmiňující tímto zveřejněním jejich platnost, nezasahuje do práva zastupitelstva vydávat obecně závazné vyhlášky, zaručeného v čl. 8 a čl. 104 odst. 3 Ústavy. Cíl shromáždit ucelený soubor právních předpisů na jednom veřejnosti přístupném místě způsobem umožňujícím dálkový přístup, sledovaný tímto opatřením k zajištění poznatelnosti práva platného a účinného na místní úrovni a předvídatelnosti následků vlastního jednání jeho adresáty, je legitimní a slučitelný s principem právního státu podle čl. 1 odst. 1 Ústavy.*“¹⁴⁸

Existence sbírky je rovněž důležitá pro orgány, které tyto právní předpisy aplikují, Policii České republiky, obecní policii nebo orgány finanční správy.

Rozhodnutí, zda určitá jednání zakazovat zákonem nebo obecně závaznými vyhláškami, nemusí být jednoduché. Obecně závazné vyhlášky by měly upravovat záležitosti místního významu, které jsou v zájmu občanů obce. Toto hledisko, je dle mého názoru, zásadní. K úpravě situace obecně závaznou vyhláškou z důvodu ochrany veřejného pořádku, by tak mělo docházet v případech, kdy zákaz či omezení určité činnosti ochraňuje místní občany, reflektuje místní specifika a potřeby obce. Z tohoto pohledu se jeví, kupříkladu možnost zakazu žebrání na úrovni zákona, jako zcela nevhodná. Plošný zákaz této činnosti by byl příliš represivní a neumožnil by

¹⁴⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 8. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 69/04

¹⁴⁷ Zákon č. 35/2021 Sb., o Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů.

¹⁴⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 30. 11. 2021, sp. zn. Pl. ÚS 18/21 #1.

specifikovat konkrétní místa, na kterých se tato činnost zakazuje. V praxi může docházet i k situacím, kdy jedno jednání bude naplňovat skutkovou podstatu přestupku proti veřejnému pořádku a současně porušovat povinnosti uložené obecně závaznou vyhláškou. Otázkou pak zůstává, jak takové porušení povinností postihovat.

Závěr

V této diplomové práci jsem se věnovala současné úpravě přestupkového práva, především pak vybraným druhům přestupků, a to přestupkům proti veřejnému pořádku, které se v praxi velmi často vyskytují. Cílem práce byl rozbor existujícího právního stavu, hodnocení právní úpravy a provedení úvahy o možnostech rozšíření ochrany společnosti před narušováním veřejného pořádku.

V úvodní kapitole jsem se zabývala prameny právní úpravy, ústavními východisky přestupkového práva, mezinárodními smlouvami a relevantními zákony. Uvedla jsem charakteristiky právního státu, s tím související zásadu zákonnosti a základní ústavní principy vztahující se k trestání. Dále jsem se věnovala vysvětlení požadavku na aplikaci těchto zásad i na správní trestání, ačkoliv je Listina výslovně vztahuje jen k trestným činům. Na podporu tohoto tvrzení jsem uvedla nálezy Nejvyššího správního soudu sp. zn. 6 A 126/2002, který shrnuje, že trestání správních deliktů musí podléhat stejnému režimu jako trestání soudní, proto je nezbytné pachatelům přestupků poskytnout stejná práva a záruky, která se poskytují obviněným z trestných činů. Dále jsem se v této kapitole zabývala předmětem a systematikou klíčových zákonů. Pro pochopení kontextu a důvodů provedené reformy přestupkového práva, jsem zmínila relevantní pasáže z důvodové zprávy.

Následující kapitolu jsem věnovala obecným charakteristikám přestupku proti veřejnému pořádku, jeho zákonným znakům i znaku materiálnímu, který spočívá ve společenské škodlivosti. Důraz jsem kladla na typové znaky přestupku, které odlišují přestupky od sebe navzájem, především na jejich skupinový objekt, tedy veřejný pořádek. Vzhledem k absenci zákonné definice tohoto pojmu jsem se snažila o jeho výklad v kontextu literatury a judikatury starší i současné. Je nepochybné, že samotný výklad je nutné přizpůsobovat danému okamžiku, místu a podmínkám.

Ve třetí kapitole jsem postupně specifikovala konkrétní skutkové podstaty přestupků proti veřejnému pořádku, zejména jejich individuální objekty a typy jednání, kterými je do objektu zasahováno, případně uvedla korespondující trestní delikty. U skutkových podstat, které obsahují jednání, která dle původní úpravy postihována nebyla, jsem se zamýšlela nad důvodem jejich vzniku, tedy nutností reakce společnosti postihem jednání v režimu správněprávní odpovědnosti.

Ve čtvrté kapitole jsem sledovala specifika přestupkového řízení. Řízení o přestupcích je řízením o trestním obvinění ve smyslu čl. 6 EÚLP, z tohoto důvodu musí být splněna řada atributů, které zaručují právo na spravedlivý proces. Zjistila jsem, že přestupková právní úprava toto reflektuje a uvádí mnoho odchylek od obecné úpravy správního řízení, které normuje správní řád. Zákon o přestupcích obsahuje zvláštní procesní ustanovení obsahující instituty, které zaručují

řádnost, veřejnost a přiměřenou rychlost projednání věci, obdobně jako v řízení trestním. Na vedení přestupkového řízení a trestání správních deliktů je rovněž nezbytné aplikovat základní zásady, které se vztahují k trestnímu řízení a soudnímu trestání.

V závěrečné kapitole jsem zpracovala a vyhodnotila dostupná data o počtech a struktuře páchaných přestupků, formách řízení, rozhodnutí a ukládaných správních trestech. Vyvodila jsem, že četnost jednotlivých druhů přestupků je ve srovnávaných letech obdobná, celkový počet přestupků pak vykazuje sestupnou tendenci. Data ukázala na silnou preferenci řešení věci příkazním řízením na místě. Tento fakt pochopitelně souvisí s charakterem těchto přestupků. Analýza ukládaných trestů potvrdila, že nejčastěji správní orgány ukládají za spáchaný přestupek pokutu, občasně napomenutí. Zcela opomíjeným institutem je možnost ukládání omezujících opatření fyzickým osobám, například zákazu navštěvovat určitá místa či styku s určitými osobami nebo jejich skupinami. Domnívám se, že by tato mohla být ukládána častěji tak, aby pachatelům bylo znemožněno opakovat jednání, kterého se dopustili. Závěrem jsem se zamýšlela nad možnostmi postihu i jiných jednání, která přestupkovou odpovědnost v současné době nezakládají. Jedná se kupříkladu o žebrání či pití alkoholu na veřejnosti. Zjistila jsem, že problémy tohoto druhu tíží řadu obcí u nás i v zahraničí. Zatímco v České republice řešíme tyto jevy na úrovni obecní normotvorby, tedy obecně závaznými vyhláškami, v některých státech zvažují i možnost celostátního zákazu zákonem.

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

BOHADLO, David, BROŽ, Jan, KADEČKA, Stanislav, RIGEL, Filip, ŠŤASTNÝ, Vít. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2022. 580 s. ISBN 978-80-7676-419-4.

GRYGAR, Tomáš. Zánik odpovědnosti za přestupky. Praha: C.H. Beck, 2023. 230 s. ISBN: 978-80-7400-948-8.

HENDRYCH, Dušan a kol.. Správní právo: obecná část. 9. vydání. Praha: C.H. Beck, 2016. 570 s. ISBN 978-80-7400-624-1.

HOETZEL, Jiří, editor HORÁK, Ondřej. Československé správní právo: část všeobecná. Praha: Wolters Kluwer, 2018. 454 s. ISBN 978-80-7598-168-4.

HRINKO, Martin. Bezpečnostní hrozby a veřejný pořádek. Praha: Vysoká škola CEVRO INSTITUT V PRAZE, 2021. 265 s. ISBN 978-8087125-34-2.

JELÍNEK, Jiří. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2020. Glosátor. 1358 s. ISBN 978-80-7502-106-9.

JEMELKA, Luboš, VETEŠNÍK, Pavel. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. Beckovy komentáře. 1027 s. ISBN 978-80-7400-772-9.

KOPECKÝ, Martin. Správní právo: obecná část. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2021. 539 s. ISBN 978-80-7400-820-7.

KUČEROVÁ, Helena, HORZINKOVÁ, Eva. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích: s komentářem a judikaturou. Praha: Leges, 2017. 860 s. ISBN 978-80-7502 211-0.

ONDRUŠOVÁ, Marta, ONDRUŠ, Radek, VYTOPIIL, Petr. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, praktický komentář k zákonu č.250/2016 Sb. (přestupkový řád) s důvodovou zprávou a základní judikaturou. Praha: Leges, 2017. 773 s. ISBN 978-80-7502-212-7.

PRÁŠKOVÁ, Helena. Přestupkové právo. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. 574 s. ISBN 978-80-7502-612-5.

STRAKOŠ, Jan. Zákon o některých přestupcích. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2023. Praktický komentář. ISBN 978-80-7676-497-2.

VETEŠNÍK, Pavel, JEMELKA, Luboš. Zákon o obecní policii: komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019. Beckovy texty zákonů s komentářem. 447 s. ISBN 978-80-7400-729-3.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

<https://www.echr.coe.int/>

www.rosacentrum.cz

www.psp.cz

3. Seznam použitých právních předpisů

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod – sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., že dne 21. února 1991 byla v Madridu podepsána jménem České a Slovenské federativní republiky Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích (zrušeno k 1.7.2017, nahrazeno zák. č. 250/2016 Sb.)

Zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR

Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Zákon č. 206/2015 Sb., o pyrotechnických výrobcích a zacházení s nimi

Zákon č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů a evidenci přestupků

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví

Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích

Zákon č. 542/2020 Sb., o výrobcích s ukončenou životností

Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

Zákon č. 417/2021 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

4. Seznam použité judikatury

Rozsudek ESLP za dne 8.6.1976 Engel a ostatní proti Nizozemsku, sp. zn. 5100/71, dostupné na www.echr.coe.int

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2024, sp. zn. 6 A 126/2002

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13. 12. 2023, č. j. 6 Af 16/2022–68

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 01. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 05. 2007, č. j. 2 As 78/2006–64

Nález Ústavního soudu ze dne 15. 09. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 18/07

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 08. 2011, č. j. 1 As 63/2011-90

Usnesení Ústavního soudu ze dne 06. 01. 1998, sp. zn. I. ÚS 263/97

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 01. 06. 2010, č. j. 2 As 35/2010-62

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 04. 2010. č. j. 5 As 76/2009-69

Nález Ústavního soudu ze dne 07. 06. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 4/16

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 27. 04. 2018, č. j. 41 A 21/2017-35

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 02. 2004, sp. zn. 2 As 69/2003

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2002, sp. zn. 3 Tdo 969/2002

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 05. 2012, č. j. 7 As 48/2012-14

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 11. 2010, č. j. 2 As 49/2010-46

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 08. 2015. č. j. 4 As 147/2015-46

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 12. 2009, č. j. 5 As 104/2008-45

Nález Ústavního soudu ze dne 11. 03. 2004, sp. zn. II.ÚS 788/02

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 12. 2005, sp. zn. 3 As 57/2004

Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 03. 2013, č. j. 1 As 21/2010-65

Nález Ústavního soudu ze dne 21.09.2004, sp. zn. Pl. ÚS 50/03

Nález Ústavního soudu ze dne 08 .03. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 69/04

Nález Ústavního soudu ze dne 30. 11. 2021, sp. zn. Pl. ÚS 18/21 #1

5. Seznam ostatních zdrojů

Metodické pomůcky k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, dostupné na internetových stránkách Ministerstva vnitra České republiky.

Průvodce zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, dostupné na internetových stránkách Ministerstva vnitra České republiky.

Závěry Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu a správnímu trestání, dostupné na internetových stránkách Ministerstva vnitra České republiky.

Přehled přestupků (2018-2020), dostupné na internetových stránkách Ministerstva vnitra České republiky.

Přestupky proti veřejnému pořádku

Abstrakt

Tématem diplomové práce jsou přestupky proti veřejnému pořádku. Zabývá se aktuální úpravou přestupkového práva v českém právním řádu, srovnává ji s původní právní úpravou přestupků, nastiňuje důvody nutnosti reformy, která byla provedena s účinností k 1. 7. 2017, kdy došlo k nahrazení zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích zákonem č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákonem č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Dále práce vymezuje předmět úpravy a systematiku těchto zákonů, pojem přestupku, znaky přestupku, jeho subsidiaritu k trestnému činu a podmínky přestupkové odpovědnosti pro fyzické, právnické i podnikající fyzické osoby. Uvádí obecné charakteristiky znaků skutkových podstat přestupků proti veřejnému pořádku, možnosti správního trestání v této oblasti, snaží se o uchopení neurčitého právního pojmu veřejný pořádek a sleduje jeho výskyt v platných právních předpisech. Těžiště práce spočívá v podrobném rozboru jednotlivých skutkových podstat přestupků proti veřejnému pořádku, které jsou uvedeny v § 5 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. U každého z nich specifikuje objekt, typická jednání, kterými je naplňována objektivní stránka, možné formy zavinění, případně požadavky kladené na speciální subjekt. Především v této části je reflektována judikatorní činnost soudů. Práce je věnována nejen otázkám hmotněprávním, ale i procesním aspektům věci. Zamýšlí se nad specifiky přestupkového řízení, uvádí typické formy řízení a rozhodnutí, zabývá se evidencí přestupků, která nově umožňuje sledování recidivy a efektivnější trestání pachatelů. Práce vyhodnocuje data shromážděná Ministerstvem vnitra ČR, analyzuje četnost jednotlivých přestupků i trestů, závěrem zvažuje možnosti postihu dalších jevů, které jsou způsobilé ohrožovat či narušovat veřejný pořádek.

Klíčová slova: přestupek, veřejný pořádek, správní trestání

Offences against Public Order

Abstract

This thesis centers on administrative delicts against public order. The author presents an analysis of the current laws on administrative delicts in the Czech legal system, compares them with the original legislation on administrative delicts, outlines the reasons for the necessary reform, which was made with effect from 1 July 2017, when Act No. 200/1990 Sb., on administrative delicts, was replaced by Act No. 250/2016 Sb., on liability for administrative delicts and proceedings thereon, and Act No. 251/2016 Sb., on certain administrative delicts. The paper further defines the subject of legislation and the systematics of these laws, the concept of an administrative delict, the elements of an administrative delict, its subsidiarity to a criminal offence and the conditions of liability for administrative delicts for natural persons, legal entities and entrepreneurs. Subsequently, the author lays down the general characteristics of the elements of administrative delicts against public order and the possibilities of administrative punishment, attempts to explain the vague legal concept of public order and traces its occurrence in individual laws. The focus of the work lies in a detailed analysis of the individual constituent elements of administrative delicts against public order, which are listed in Section 5 of Act No. 251/2016 Sb., on certain administrative delicts. For each element, the author specifies the object, the types of conduct that fulfill the objective aspect, the possible forms of culpability and the requirements imposed on a special subject. A crucial theme of this part is also case law. The author dissects substantive as well as procedural aspects, reflects on the specifics of administrative delict proceedings, lists typical forms of proceedings and decisions and deals with the registration of administrative delicts, which newly allows monitoring of recidivism and more effective punishment of offenders. The paper evaluates the data collected by the Ministry of the Interior of the Czech Republic, analyses the frequency of individual administrative delicts and punishments, and finally considers the possibilities of punishing other phenomena that can threaten or disturb public order.

Key Words: administrative delict, public order, administrative penal law